

నెట్టి వైద్యశాల.

హిందూ దేశపు సోల్లరల పుచ్చులు.

ఒక హిందూ వైద్యవిద్యార్థి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—
యుద్ధమున దెబ్బలు తగిలిన హిందూదేశపు సోల్లరల చికిత్స నిమిత్తము ఐరోపాలో ఆనేక స్థలములందు వైద్య శాలలు గలవు. ఒక ఇంగ్లాండులోనే నెట్టి, బ్రయిటన్; వాల్టెక్, మిగ్ ఫెల్డ్, బ్రోహెడ్ హార్సుటన్, మున్నగు స్థలముల తీర స్థలములందు వైద్యాలయములు నెలకొల్పబడినవి. మన దేశముల నిమిత్తము ఏర్పాటు చేయబడినవానిలో నెట్టిలో నిది మొట్టమొదటిదని చెప్పవచ్చును. దెబ్బలు తగిలినవారు వచ్చుచున్నారని ముందుగా మాకు తెలిగ్రాము మూలమున తెలియజేసిరి. అంతట ఆక్టోబరు 30-న తేదీనాటికి మే మాయాుచేరితిమి. నాకు 460మంది సోల్లరలు వచ్చిరి. నెట్టి యొక చిన్న పల్లె. సువురామెట్లను రైల్వేస్టేషనుకు మూడు మైళ్లదూరము. పోర్టునుత్తు, వైబుడివి 15, 20 మైళ్ల దూరమున నున్నవి. అయిదారు వందల జనులకంటె నెక్కువ నుండితేరు. ఈ వైద్యాలయము ఊరికి వెలుపల నున్నది దీనిని రాయల్ విక్టోరియా హాస్పిటల్ అని చెప్పదురు. ఇది చాలవిశాలమైనది. 1858 సం॥ న దెబ్బలు తగిలిన హిందూసోల్లరల నిమిత్తమై కట్టినారు. ఇండియా గవర్నమెంటువారు ప్రతి సంవత్సరము దీనిపాఠశాల నిమిత్తమై 4½ లక్షల రూపాయల నిచ్చెదరు. పావుమైలుపొడవు, చుట్టుపట్ల అయిదుమైళ్ల విస్తీర్ణము. ఇచ్చటి మూడుఅంతస్తులలోను రెండు మనదేశముల నిమిత్తమై నిర్మయింపబడుచున్నాడు. రెండవ అంతస్తు అనగా మధ్యదానిని జర్మనుసోల్లరల కిచ్చినారు. ప్రస్తుతము ఎనిమిది తొమ్మిది వందల హిందువులును, నాలుగైదువందల బ్రిటిష్, ఫ్రెంచి, ఇత్యులును జర్మను దేశములునగులరు. మొదటి అంతస్తునందుఅనగా భూమిమీది దానిలో 70 మంది హిందూదేశపు వాలంటీయరు సోల్లరలకు ఉపచారము చేయుచున్నారు. ఒక్కొక్కవాడైన ముప్పదిమంది రోగులందెదరు. ఇద్దరు వాలంటీయరు, ఒక డ్రెస్సింగు, వీడియోమెటర్ నియమించుచు న్నిరు. ఇంగ్లాండులో వైద్యము నభ్యసించు నిరువురు హిందూ విద్యార్థులు ఒక ఆంగ్లదేశపుబంటు, ఒక హిందూనవుకరు, కూడగలరు. ఒక్కొక్కభాగమున కొక నెర్వ వైద్యుడు నొక ఉపచారి టియుండి, పనులు నిర్వహించుచుండెదరు. వ్యభిచముల ననుసరించి యావాడైన ఏర్పాటు చేయుబడినది. ఘుర్గాలూ, మహారాష్ట్రీలు, శిఖ్కులు, రాజపుత్రులు, కళా నులు, చెన్నపులవారు, తెలచిస్టానీవారు, బాటులు, అనేక వ్యవహారమున్నాడు. ఈ వైద్యశాలకు దగ్గరనే రెడ్క్రాస్ వారి వైద్యశాల యున్నది. ఇచ్చట బాతిభేదము చూడకు. ఈ రోగులలో నూటికి 90 మందికి ఎడమచేయి బాటవ ప్రయోగము, మాత్రము ప్రయోగము, మధ్య దెబ్బలు తగిలినవి. వీరు గోతులలోనుండి యుద్ధము చేయుచువును తెలియక చేతులు బయట పెట్టుటచే నీ దెబ్బలు తగిలినవి. తరువాత రానురాను, కేరళముయొక్క నానా భాగములందు తగుల వారంభించినవి. విశేషము చరిత్రవల ఊహితిత్తుల సంబంధముకు వ్యాధులవలనను ముందు పడి కాష్టబంధములకు చేతులు వీరు కొంత కష్టపడిరి. కాని, హిందూదేశపు సోల్లరల దెబ్బలను, వ్యాధులను లెక్కచేసి యుండలేదు. వారి మనస్సులకు మెల్లలమీదను ఇంటిమీదను నుండెడిది. ఇది విచిత్రముచే గాదును. హిందూదేశమునభర్తలేని స్త్రీయొక్క బ్రతుకెంత దుఃఖభాజమైనది? ఎంత హాస్యమైనది? తండ్రిలేని పిల్లలను పోషించువారెవరు? ఈసంగతులు తలచుకొని నారు పలుమారు చింతించుచుండెదవారు.

వైద్యశాలలోని రోగులందఱు ప్రాధున ఆక ఏను గంటలవచ్చు లేకలయును. కాని, మనదేశములు 4 గంటలకే లేచి చిన్నటిలో న్నాముచేయుదురు. ఇంగ్లీషు సోల్లరలకులె డ్రెసుచేసికొనుటకు బదులుగా, వీరు పుల్లలు పుచ్చుకొని పండ్లతోను వారంభించెదరు. ఈపని ముగియుటతోడనే ఒక గిన్నెలు లేనీళ్లు, లఘుభోజనము, ఆరగించెదరు. 9 మొదలు తొమ్మిదిగంటలవఱకు గాయములకు కట్టు కట్టబడును. ఇదంతయు ముగిసిపిమ్మట ప్రాతః కాల భోజనము వచ్చును. భిదిది, చహ్మి, మున్నగువాని నిచ్చెదరు. పండెడు గంటలయినతోడనే సిర్ప్రతీరమునకు పికానెట్లెదరు. ఒకప్పడు స్త్రీలు పడకెక్కి గుమ్రమున లింగమిచ్చెదరు. ఆస్పత్రి యెరుటకు రయిలవచ్చి నిలచును. చుట్టుపట్ల గ్రామముల నుండి ఆంగ్లేయులు స్త్రీలు, పురుషులు చిన్నలవెదలు వీరిని చూచుటకు తరుచునచ్చు చుండెదరు. వారి భాష వీరికి, వీరిభాష

వా ఒక ముక్కయైన తెలియదు. అక్కడనుండి గుంజులు ప్రారంభించెదరు. మధ్యలు మూట గట్టుచుండు చిన్న చిన్న పిల్లలు వచ్చి మన సోల్లరలకు కావలసిన దెచ్చి యిచ్చుచుండెదరు. గంటలకొలది నిలువబడి యే మేమో మూగ సంజ్ఞలు చేయవారంభింతురు. మఱికొందఱు చాలికల మన దేశయుల చేతులపట్టుకొని లాగుకొనిపోవుదురు. మనదేశయులెన్నడైన స్త్రీయొక్క చేయిపట్టుకొని నలుగురిలో నడచిన సాపమున బోయినారా! అందువలన తగిలినగు. కాలుకదలదు. తల అటునిటు తిరుగు. ఊహితిగట్టుకొని వారు లాగినదానినెల్ల నడుచుచుండెదరు. వారి ముగములను జూచి ద్రావ్యము కడుపునుగల నవ్వుచుండెదరు. ఒకపుడు మన సోల్లరలు పాటులపాడి వచ్చినవారిని సంతోషపెట్టుదురు. కవనమునేర్చినవారును వీరిలో నొకరిద్దరుగలరు. కరాచీ బయలుదేరి నప్పటినుండి నెట్టి వచ్చు వలకు జరిగిన సంగతులనెల్ల ఆతరుంగు అనునతడు మిక్కిలి వృద్ధముగా వర్ణించుచు కవనముకట్టినాడు. నాలుగు గంటలు కొట్టుటతోడనే బూరా ఊడబడును. రోగులందఱు వారివారి గదులు చేరుదురు. అంతట గాయములకు తిరిగి కట్టుకట్టబడును. అలాగంటలకు లింగి భోజనము పెట్టుదురు.

మనదేశయులు చీట్లు, చదరంగము, మున్నగు కడుకులందు ప్రాధువుచెదరు. మరాఠీ, ఉరుదు, హిందీ, గురుముఖీ భాషల వార్తాప్రతికలను చూచిన ప్రాణము విడుతురు. ఇట్టిప్రతికలను నెట్టి వైద్యశాలకు పంపవచ్చున?

భార్యలను, పుత్రులనునవరి, రాజునిమిత్రమై మారతే మునకువచ్చి, దెబ్బలుతగిలి పడియున్న ఇట్టిస్థలములలో స్వభావ ములూపారు కనుపనునప్పుడు కలుప ఆనంద మేమని చెప్పవలయును? సరేదేవిడ్లు కానూనుగాని కుమారితే 15 రోజుల కొకసారి మనదేశపు మిత్రములను దెచ్చి వీరికిచ్చుచుండును. వారిఆనందమునకు మిలితేదు. ఈవారీరత్నము నిక్కడ నెరుగనివారులేరు. కొందఱుతమకేరీములనుండి తీసిన కవ్యలభావకనూచకముగా నిచ్చుచుండెదరు. ఇకమనదేశయులెన్నడైన వచ్చియాచినచో నాను స్వస్థ నందున్నట్లే యుండును. సేనుగారిభార్యయు, ఈజ్రాగారిభార్యయు, యానూఫ్ అలీగారును లండనునుండి మిత్రములుకొనితెచ్చిరి. ఆనాడు మనదేశములెంతో సంతోషించిరి. మనదేశయులలో కొందఱు తమకిచ్చినమిత్రములలో కొంతిదిసి “బాబూజీ ఆప్ లీ లేయా” “డాక్టర్జీ ఆప్ లీ లేయా” అని మనదేశపు వైద్యవిద్యార్థుల కియ్యబోమడినారు. డాక్టరులు వీరి కాళ్లుపట్టుకొని ఏదైన తెలుసు ఉద్దుచుండి యెడల “అయ్యో, మీరు మాపొడములు పట్టుటకు తగను” అని చెప్పుచుండెదరు. ఎన్నడైన నొక వైద్యునికి గొంచెము తలనొప్పి వచ్చినయెడల, పదిమంది సోల్లరులువచ్చి యీపని ఆపని ఆయనకు చేయ మొదలిడెదరు. ఆరోగ్యము కడిరి, దేశమునకుపోవుటకై ఉత్తరమైనచో మనదేశపు వైద్యుల కాళ్లుపట్టుకొని “బాబూజీ! మీరు ఆమీరులు. అయినను మానిమిత్రమై నవుకల్లకంటె నదికముగా పాటుపడినారు. మీకక్కడ లేకపోయిన మేము ఏమిపోవుదుమోకదా” అని పిల్లలవలె నేడ్చుచు “బాబూజీ! మీరు లింగి దేశమునకువచ్చి ఏగుడ్డుబుంబడిమీదనో, ఏమోటాలోనో మీరు పోవునపుడుదానిలో ఎన్నడైన కాలో చేయియో లేని శిపాయి మీకు ననుస్కారము పెట్టిన వాడు మీవలన ప్రాణము గడింపబడినవాడే యని నమ్ముడు” అని చెప్పచు మిక్కిలి దుఃఖముతో వైద్యాలయమునుండి వెడలెదరు.

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సభ.

[రాయపోలు సుబ్బారావుగారు]

ఇదియొకకొత్తపాట మఱుగబ్రారంభమయినది. లేఖదలు పలుమూలలనుండి బయలుదేరినారు. ఎడతెగని చర్చారచన ప్రతికాయందు గానవచ్చుచున్నది. కాలములవెంట కాలములు ప్రతికాస్థలము చూడబడుచుండెనది. ఒక ఆదేశము పురికొల్పఁ జూచుచున్నాడు. ఇదియంతయును నొకవైపు. దీనియందలియాచితి భావితేజునకు నదజుచున్నాను. కాని నా ప్రస్తుతరచనకు బ్రసక్తి లేకపోలేదు. యువజనుల యత్నము ఒకనింతపథమునుబట్టి ప్రవహించుచున్నది. కొత్తయొకవింత. ప్రాతః యొకరోజు. ఈసిద్ధాంతము మిగల గడువైది. ఒకమాటు పూర్ణముగా దానులయితిమో! ఇంక ఉద్ధారకము మిగులకష్టము. ఈవిద్యార్థి భభావర్యయును వైసిద్ధాంతచ్ఛాయలకెందకు వచ్చుచున్నది. ఉత్తరసర్కారులలో నీసరికొకవిద్యార్థిసభ యుండెడిది. అచ్చటచ్చట సాంకర్షిక సమావేశములు జరిపిరి. తరువాత నిదురపోయినది;

కారణమేమో? మీపత్రికాతేజులన స్వేషింపనిండు. ఇపుడు మఱుగనొకసభయు, సభాసమ్యేతములును గానలెనని చర్చించుచున్నాడు. నా చదివినంతవఱకు ఈ సూతనవర్చయందో ఆర్వంతముగు ఆదర్శభావము గానరాతేను. కొందఱు ఏమో పరిహాసములు వ్రాసిరి. మఱికొందఱు వింతతెనుగుల గ్రుమ్మరించిరి. వాంతో నాకుఁబలితేను; కాని క్రియాదృష్టితోఁజూడని చర్చాప్రసంగములకు మాత్రము తగవలసియున్నది. నిశ్చితముగు కార్యక్రమము, పరిస్థుతులగు ఆదర్శము, ముందు లేనిది యిట్టిపద్ధతుల నుదేకించుచు ప్రమాదము, ఆంధ్రోత్సవముయొక్క ప్రయోజనము కేవలము ఉత్సాహప్రసోపము కాదు. ఈయేడుసభాసమావేశమే జనగండగినవనికొందఱు. కాదుకాదు, కార్యక్రమవిధానములలోచించితిశ్చయించినచాలునని మఱికొందఱు. ఇరుపక్షములు గా నియుద్ధమాభియోధులు విడచబడినారు. మఱియు నీభారమును నాయకులవైతన పెట్టవలసినదని యొక ఆభిప్రాయము గాధముగా వివరమృచ్చుచు ఏదియెటులున్నను, ఒకటిమాత్రము నిజము. ఈకార్యభారమును మన నాయకులవైఁ ద్రోయుట మాత్రము దారుణప్రమాదములలో నొకటి. విద్యార్థులు స్వయముగా సుకల్పించి, నిర్వహించురా! తలపెట్టుదు లేదా! అంతురాదనోత్సవమే మా నివేయుండు. ఇట్లంటినని నాయాశయములు దురన్వయమునకుఁ బాలుసేయరాదు. సభయొక్క యాకళ్యేతనేనిందుఁజర్పింపఁదలంచలేదు. అది యొకను అనుభవములకు దేశభాంధవులకు వదిలివిన. విద్యార్థిసభ యను ఒక గ్రొత్త నిర్మాణమును అవతరింపఁ జేసి, తద్వారమును ఆంధ్ర నాయకులవైఁ ద్రోయుట గొప్ప తప్పిదమును చూపివిన. ఇందులకుఁ గాణములు పట్టగలట్లు గానవచ్చు చున్నవి. నాయకుల కేవలక చాలినంత దేశీయకార్యభారము భుజస్సంధముల పయిఁబడి యున్నది. అదినిర్వహించుటకే కాలమును ఆనకాశములును చాలవచ్చువి. ఇంకను వారియు భారమువేయుట సామంజస్యమునకు దూరము. ఇంతేకాదు. ఎల్లకాలమును నాయకులు సుకల్పాదేశమును, కార్యక్రమమును తీర్చుదొడ్డున్నచో, కుమారజనమునకు సుకల్పబలమును, క్రియాదృష్టియు, స్వయముగా ఉదయించి వికసించు అనకాశము లుత్పన్నములగును. నెట్టి కుమారజనము, తేలవినాయకకుల మగును. ఒకకార్యమును స్వతంత్ర బుద్ధితో నవలొకించు చునోవైజమును కుమారజనము అభ్యసించవలెను. తలపెట్టిన కార్యమును అతస్థానపథమున నడిపించునెప్పుడు గూడ యువజనము తమంతట తాము సాధింపవలెను. ఉన్నతాదర్శములకు లాగు సుకల్పములకును, ప్రయోజనవంతములగు కార్యక్రమ మార్గములకును కుమారజనము చక్కగా అలవాటుపడవలెను. ఇదియే శత్రు. కలకాలమును నాయకులు నడిపింతురను విశ్వాసము తుచ్చమయినది. అది సహజములగు వ్యక్తిసాటవములను తర్లింపఁజేయును. విద్యార్థి జనము అనుభవరహిత మయినదని విమర్శరావచ్చును. నిజము;కాని అనుభవసాధకకన్న విద్యార్థి జనమాచరింపఁదగినకర్తవ్య మింకొకటిలేదు. ఇది మహానియుల సిద్ధాంతము. సాఫల్యచేసినరస్తాలవై ఆంధ్రులయినను నడువగలరు. విద్యార్థులు ప్రమాదరతులు కావచ్చును. తప్పిద మొకసారి చేయుదురని రెండవసారి యనుభవముతోడునడయై యుండనే యుండును. ఇంకొకవిషయ మున్నది. భారము నాయకులవై నున్నచో, పూచియంతయు నవటనే నిలచును. అపుడు విద్యార్థులు త్తరవాదప్రాముఖ్యము నెఱుంగఁజాలరు. ఇందులన రెండు అనర్థములు. యువజనమునకు ఉత్తరవాదలక్షణము బోధపడని కొంతయొకటి, నిరుత్తరవాదులై చేసినకార్యములు నాయకుల కంతములకుఁ జాట్టుకొనుట మఱియొకటి. సూత్రధారణ మొకచోట; పాత్రానుసరణ మింకొకచోట. ఇంకనాటక మెంత రమ్యముగ నుండునో యూహింపుడు.

విద్యార్థిసమావేశము ఆంధ్రకర్మధర్మని యంగీకరింతము. అటులై నచో నొక సూతన నిర్మాణ ము; వార్యమా? అనవసరమని నామతము. చెన్నపురియందు ఉత్తరసర్కారులసంఘమున్నది. దత్తమండల విద్యార్థిసంఘ మున్నది. ఈరెంటిని మేళింపవలెనని మిత్రులు కొందఱు ఒకప్పుడు దృఢమించిరి; కాని తగుప్రయత్నములు జరగలేదు. ఉభయపక్షములవారును ఉన్నతభావములతోఁ గలిసి యిత్నించిరని, ఆకార్యము జయప్రదము కాఁగలదని నావిశ్వాసము. ఈసహాయవజన సంఘమును ఏచేట నొకపట్టణమున కాహ్వనింపుడు. వలసిన కార్యపద్ధతులను చర్చింపుడు. ఇపుడీసంఘము చెన్నపురియందున్నది. స్వాభిప్రాయము ననుసరించి ఆంధ్రవిద్యార్థి సంఘమునకు చెన్నపురిప్రధానస్థానముగానేకావ్వకొనవలె ఇది కేవలమాత్మికము. వివర సాననిరూపణయతో నానుఁబనితేను. వైఁతాపిన సంఘములు రెండును నజీకములై యుండియు, జ్ఞానోత్సములతోఁ గృశించుచున్నవి. కాని సమ్యక్విధాధికము కంటె, సూతననిర్మాణ మొకటి యావశ్యకమని నే నూహింపఁజాలను. ఇంక కార్యక్రమాదర్శములను గుఱించి రేపు వ్రాయుదును.

III ఆంధ్ర విద్యార్థిసభ.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ గానా, ఆంధ్ర విద్యార్థి సభను గూర్చి సాటింపు వేస్తున్నాను, బాబుల వాయిస్తున్నారని నమ్రదా యేదో ఒక దోక్తి చేతను పట్టుకొచ్చి వాయిస్తే ఎంతానగా అది ప్రాచుర్యం లేకుండా నిజమే అవుతుంది. అయినా చెప్పక తీరదు. కాని విద్యార్థి సంఘం దయచేసి కాస్త పంపించుచుంటే

అయితే మనవాళ్ళంతా పిన్నలైతే పెద్దలైతే విద్యార్థిసభను గూర్చి పలువిధాల వ్రాస్తున్నారు. చాలామంది పెద్దల అభిప్రాయం విద్యార్థులు యేదో మేన ఆందోళన చేయటాడని భావిస్తారు. పాపం పెద్దలమని పేరు పెట్టుకునేవారంతా కొన్ని విషయాల్లో కట్టుబాట్లతో సమాఖ్య కార్యకర్తలను మరచి వేయటం. పోనియ్యండి దానిసంగతి. ఇప్పుడు విద్యార్థిసభ అవసరమే కాదు అన్నిమాటలకు యంతరంగ ప్రతిఘటనలూ అవసరమని వస్తున్నాను కాని గొప్ప చిట్కం యొక్క ఉద్దేశం విద్యార్థుల అంతు అయిపోవడం సభ జరిగించడం వుందా లేదా అన్నదే సభ ఉద్దేశం, భోజనం చెయ్యడం, ఆసరలున్నో మాట్లాడడం యివన్నీ అందరూ కోరే వాళ్ళే. కాని యీసరికి చేతిదబ్బు ప్రయాణానికి హాయిగా వెళుక చూడమని ప్రార్థనాంబి పనిచేసేవారు ఒకరూ కనిపించరు. పేదలకు వ్యాపాలు వ్రాయమంటే అంతా తయారే. నేను యెప్పుడూ పేదలకు వ్రాసి పాదాది చేయమనేవారిలో వాడను కాను. మనమని మనమే మెల్లగా చేసి పరిపక్వమికి వచ్చిన తర్వాత బతుకుకు వదలాలి. సభ యాయేమి చేయడం యేలాగా ఆసందృష్టమని అందరికీ తెలిసిన సంగతే కనుక నే విశాఖపట్టణము కొన్ని రోజులకు ముందు చేరి కార్యనిర్వాహకసంఘం మేల్కొన్నదానిని వ్రాశాను. కాని యీలా అభిప్రాయం తేల్చిన వారిలో ఒకరైనా విశాఖపట్టణము వారు లేరు. ఈ సంగతిని గురించి మనవిశాఖపట్టణపు సోదరులు యంతరంగంగా పూర్వోపదం కడు విచారకరముగా వుంది.

సంగతి అట్లా వుండవచ్చుంది. మనమంతా, యిందులో ముఖ్యంగా పేదలలో పాదాదిచేసేవారంతా, 5-6 తేదీలకు విశాఖపట్టణం చేరాల్సి అలా అయితే నే మన మనకొన్న కార్య నిర్వాహక సంఘమేలా యేర్పరచవచ్చును. కనుక 5 ఆంధ్రవిద్యార్థిసోదరులారా! హిందూ డబ్బు ఖర్చునకు భయపడక 6 వ తారీఖు మించకుండా విశాఖపట్టణం చేరవలెను. మన విశాఖపట్టణం సోదరులు తాము స్వయముగా సభనివ మునుగురించి కలగజేసుకోకపోయినా మనమందరికీ వుండుటకు వారి యింట్లమునా యిచ్చెదరని నా నమ్మకము నేను యిదివరలో యావిషయమును గూర్చి విశాఖపట్టణం వారికి బాబులు వ్రాయగా యంతవరకైన ప్రభుత్వం యియతేకపోయాడు. పోనియ్యండి వారి సంగతి. మీరంతా రావడం మాత్రం మరకడదు.

మరొక్కసంగతి. దత్తమండలాలు మాట్లాడక పూరుకొన్నాయి. కారణం యెవరైనా గ్రహించారా? మీరు తెలుసుకో లేకపోతే నేను చెబుతానువండి. దత్తమండల విద్యార్థులది ఉత్తరసర్కారు విద్యార్థులు నిరసభావంతో చూస్తారట. వారంటే మీరికి యిష్టంలేదట అట్టి సందర్భంలో సేం మీలో కలవడంయెంతమో మాదామీదే మీదామీదే అన్నాను. ఇట్టి అభిప్రాయం మదరాసులోవుండే చాలామంది దత్తమండల విద్యార్థులు వాతో స్పష్టంగా 4 యేళ్ళకుంచి వెలుతున్నారట అలా చెప్పడమేకాకుండా వుదాహరణలూ చూపిస్తున్నారు. అప్పుడు నేనేమిచేసేను. ఒక్కసారి ఆంధ్ర మాతను తలుచుకుంటూ విలపించాను. వాళ్ళు చెప్పటకు కారణం లేదు? వారియెడల మదరాసులోవుండు మన ఉత్తర సర్కారుల విద్యార్థుల నడతలే. ఇది అతిరహస్యపు సంగతి. బయటపెట్టుటకు వీలులేదు. అయినప్పటికీ మనవాళ్ళకు బుద్ధి వచ్చి యేదోదంలేకుండా సోదరభావముతోను వికమత్యముతోను కలసి మెలసి ఆంధ్రజేకోద్ధరణము కొరకు పాటుపడతారేమో అనే అభిలాషచేత యిది బహిరంగ రహస్యం చేస్తాను. ఇంతకన్న వ్రాయడానికి కాలములేదు. విశాఖపట్టణం వెళ్ళాలి. కాబట్టి శుభమువ్వించి దయతో మీరంతాకూడండి.

కృష్ణుడు.

IV ద్వితీయాంధ్రజేత పుస్తకభాండాగార ప్రతినిధుల సభ.

అయ్యా, చిత్తు తి గొప్పములు.

1. విద్యార్థిసభికి జేయబడుతున్న గ్రంథాలయములు ముఖ్యసాధనములు గనుక (ఎ) ప్రస్తుతము ఆంధ్రజేతమున స్థాపించబడియున్న గ్రంథాలయములకును, పతనమందిరములకును, మ్యూసిసిపాలిటీ, డిప్రీట్టర్లతాలూ కాబోర్లలయొక్క ద్రవ్య సహాయమునండియు, ప్రావిన్సియలు ఫండునండియు ద్రవ్య సహాయముజేయుటకు స్థానికదొరతనమువారిని ఈసభవారు కోరుచున్నాను. (బి) ప్రతిజిల్లా ముఖ్యపట్టణము నందైనను ఆంధ్రభావాయము ప్రచురింపబడు గ్రంథములన్నీ జిల్లా ప్రతి కల నన్నిటినికీ గ్రంథాలయము వోదానిని ప్రభుత్వము వారు నెలకొల్పుట అత్యవశ్యకము గనుక, అట్టి గ్రంథాలయములకు త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నాను.

2. దొరతనమువారిచేత ప్రచురింపబడు ఆంధ్రాంగ్లేయ గ్రంథముల నన్నిటిని, మ్యూసిసిపాలిటీలలోను, మేజరు యూనియన్లలోను స్థాపించబడినట్లైతే, స్థాపించబడక పట్టిగాని గ్రంథాలయముల కన్నిటికిని ఉచితముగా సప్లయచేయవలెనని ఈసభవారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నాను.

3 ఆంధ్రజేతమునం దంతటను గ్రంథాలయోద్యమమును వ్యాపింపజేయుటకై సంపాదకార్యదర్శి శేర్షాట్ల జేయుటకు కావలసిన ద్రవ్యమును సమకూర్చుటకు అందరూను సహాయపడెదరని ఈ సభవారు ప్రార్థించుచున్నాను.

4. ఆంధ్రజేతమునందున్న అన్ని పట్టణములందును పల్లెల యందునుగూడ గ్రంథాలయములనుగాని పతనమందిరములనుగాని స్థాపించవలెనని జనుల నీ సభవారు హెచ్చరించుచున్నాను.

5. ప్రతిగ్రంథాలయమువారును తాము గత సంవత్సరమున చేసినపనిని వివరించుటకు ముందుచేయి బూతుకొన్నపనిని గూర్చి ప్రస్తావన జేయుటకును, జనసామాన్యమునకు సంఘాదేశములకు తెల్లదిజేసి వారలకు సంఘమునందలిమీమామ కలసి గునటుల జేయుటకుగాను, సువర్ణోత్సవములను జరుపుటకు ఆసమయమున జరువబడిన కార్యనివేదనమును ఈ సంఘ పక్షమునం బ్రకటింపు పత్రికలో ప్రచురించుటకుగాను కార్యదర్శులను బంపుటకును గ్రంథ భాండాగార సంఘములకు ఈ సభవారు కోరుచున్నాను.

ఈ తీర్మానములు గత ప్రతినిధులు కొన్ని తీర్మానములను ఉపసాహించవచ్చును. కొన్ని త్యాగములుగూడ సభ యందు జరువబడును.

అయ్యగారి బాపిరాజు
రాజమహేంద్రవరము. ఆహ్వానసంఘపు కార్యదర్శి.

అయ్యా, ఈ మొదటి 9, 10 తేదీలందు రాజమహేంద్రవరమున ద్వితీయ ఆంధ్రజేత గ్రంథభాండాగార ప్రతినిధుల సభ జరువబడును. మ-రా-క్రి, హానబుల్ పి. రామారావునింగారు సభాధ్యక్షులుగ నుండుటకు దయతో నంగీకరించి, భోజనాదిక సదుపాయములు వాళ్ళవారిసత్కరణ భవనమునం దేర్పాటు గావించబడినవి. సభ వీరేశలింగం హైస్కూలు భవనమునందు 9వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు ప్రారంభమగును. కావున ఆంధ్రజేత గ్రంథభాండాగార సంఘముల వారు తగునీటిని ప్రతినిధులను పంపి సభ జయప్రదముగ నెరవేర్పించెదరని కోరుచున్నాము

బారు శ్రీరామ నరసింహారావు
(ఆహ్వాన సభాధ్యక్షుడు)
అయ్యగారి బాపిరాజు
అద్దంకి సత్యనారాయణ శర్మ
నాళం పట్టాభి. రామారావు
వెన్నేటి సత్యనారాయణ
రాజమహేంద్రవరము. కార్యదర్శులు.

శ్రీరామత్రిక్క గ్రంథనికేతనమును మా పుస్తక భాండాగారముయొక్క ద్వితీయ వార్షిక తీర్మానం మీ నెల 25 తేదీ ఆదివారమున విజయనగరం మహారాజా సంస్కృతికళాశాలా పాఠ్యశాలకు శ్రీమాన్ శ్రీమతి మలకుడి మెల్ల వరదా చార్యులవారి యాధిపత్యము క్రింద జయప్రదముగా జరిగిన దని వార్తయుటకంతయు సంతసిల్లుచున్నారము. ఏ తత్వము యమున శ్రీ యగ్నిసాధిపతిగారు మా గ్రంథనికేతనమునకు రు. 15-0-0 లను సహాయము జేసిరి. అని తి. ప. రామానుజ స్వామిగారు వ్రాయుచున్నాడు

సంఘం సం
సభయందు
మాటలను పురు
మువ్వారనియు,
రాజనచరము ముఖ
ము జ్ఞప్తిలేనియెడల
సలయనియు క్రిక
స్వాములవారు ఇంతవ
శరులవలనగాని, వారివలన
క్రమగతి నేదమునుండి
ప్రతినిధులగు వారలతో
నను తప్పక ఆచరణములోనికి

వాసి రామచంద్రశర్మ
I
ప్రతినిధులు - గంధిగారు.

అంధ్రవిద్యార్థులందఱు నొకవిద్యార్థిసభ యావత్కళకయియు, ఆసభయొక్క నిర్మాణమును (Constitution) గూర్చి యాలోచించుటకొక కార్యనిర్వాహకసభ (Business Meeting) యావత్కళకయియు ఈసభ విశాఖపట్టణములో ఆంధ్రమహాజనసభతో పాటు మేనెల 14వ తేదీ జరుపవలసియు వ్రాయుచున్న లేఖలను అందరూ గమనించియేయున్నారని సభజరిగిన జరుగకపోయినను ఆంధ్రవిద్యార్థులందరినీతీర్చును సమాజేశమవుట నిష్కలము. ఆంధ్రమహాజనసభతోకూడ సీసభజరువుటకు ముఖ్యకారణమేమన, ఆంధ్రమాతను సందర్శింప నలసికలందుండి స్వాగత పరిత్యాగులు, ఆంధ్రినేనా తత్సరులు ఇంకను మహానీయులు వెక్కిరింపువచ్చుట నిష్కలము. విద్యార్థులు రాబోవుకాలమునందు జేతనాయకులుగాని నిపుటివండియు జేతనేనగుగూర్చి విచుటయు, స్వాగత పరిత్యాగులను సందర్శించుట లభించును.

ప్రస్తుతమందు హిందూజేత మందంతటికిని స్వాగత పరిత్యాగులలో గొప్ప పరిత్యాగి యగు గంధిగారు చెప్పి పురియందుండుట యెల్ల రెరింగిన విషయమే. అట్టి స్వాగత పరిత్యాగుల సందర్శించుటకంటె, అట్టి యుల్లెను పురుషుని యున్నతవాక్కులను వికటకంటె, ఆంధ్రమాతను, ఆంధ్రమహాజనులను, ముఖ్యముగ ఆంధ్రవిద్యార్థులను గలిగెడు గొప్పనిజ మేముచూడను?

భోజరాజును అచింతనే గీర్వాణభాషా పాండిత్యములవడినట్లు ఆగంధిగారి ముఖమండలమును వీక్షించిపోతే నే, జేతనునేను తెలిసిన ప్రతివారు (అబాల గోపాలపర్యంతము) జేతనేనకై గంతులు జేయకుండురా! తాండవమాడకుండురా! అట్టి మహానీయుని సందర్శింప మానేత్రము లాతురపడుచున్నవి. అట్టి పురుషోత్తముని వాక్కుల నాలకింప మాత్రాణములు రత్తరపాటొందుచున్నవి. ఎప్పుడువారివలె స్వాగత పరిత్యాగులగుదుమామని మాహృదయములు తల్లడిల్లుచున్నవి.

ఇట్లు గంధిగారిని సందర్శింపనుటకొరతలగుచున్న మా మనోభీష్టముల నీడెన్న, ఆంధ్రమహాజనసభాహృదయ సంఘ సభవారు మీ కాహ్వాన మొసంగి, వాకెట్లయిన విశాఖపట్టణ మరుదెంచునట్లు చేసెదరుగాక!

హాలకరము. తేరుమల్ల వెంకాడీరావు.

వృత్తాంత లేఖలు

తాత్పర్యము వార్తలు.

((స్వకీయ విశేషములయొద్ద నుండి))

ధర్మసత్యము.

తాత్పర్యము మే 1:— గ్రామములు కరుణిగా చేరుకొని ధర్మభివృద్ధి పండు సుకూష్మ యంత్రమందిరమైన అన్నమును బెట్టుచున్నాడు. ఎన్నియోజులనుండి వచ్చియున్న యన్నదాన కృత్యము చేటికి ముగ్రామమున గలిగినందులకు సంతసముగా నున్నారము.

పితృ నాలయము.

గోలకర సంస్థానపు మేనేజరువారగు ముచ్చెర్ల వెంకయ్యపంతులు గారు దయాపూర్వకముగ శ్రీనానికొలను నుల్పా రావుగారిచే రచించబడిన శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకి రామాయణమును దెప్పించి మా పితృనాలయమునకు దయచేయించినందులకు ముచ్చెర్ల తావందనముల వారి కందిచ్చుచున్నారము.

కాలమాన నితి.

ఎండలు విశేషముగ కాయుచున్నవి. కాని ఈసోజున నుమాకు ఒకపడుచు వర్షము దురిసింది. పశువులకింక తగిన మేత దొరకవచ్చునని తోచుచున్నది.

ఉపన్యాసము

80 తేదిగి వేసవికాలపు లిచ్చుసందర్భమున పురస్కరించుకొని చులకమల్లిగ్రామ బోర్డు యొరిమెంటు పాఠశాలలో జనపబడిన సభ కీగ్రామ కాపురములగు పీఠాదు పాటిరామ భద్రచయనముగారు దయచేసి విద్యాభ్యాసము, పాఠశాలలు అనువిషయమునుగూర్చి ఉపన్యాసమిచ్చిరవచ్చిరి.

భాషాభివృద్ధికి తోడ్పాటు

శ్రీగ్రామమోహన ధర్మపుస్తక భాండాగారము వారును శ్రీయుత తడకమల్ల సీతారామచంద్రరావుగారు నీగ్రామభాండాగారమున కుచితముగ మొదటివారు రీగ్రంథములను, రెండవ వారు లక్షణా కళ్యాణ మనుబ్రబంధ మొక దానినిసమర్పించి తమ బౌద్ధార్యమును వెల్లడించుకొనిరి. ఇట్టిభాషాభివృద్ధి కృత్య మొనర్చినందులకు పీఠాధిపతుల ననేకకృతజ్ఞతా సూచకవందనముల మాభాండాగార సభికులపక్షమున సమర్పించుచున్నాను.

పాఠకథలు

మాగ్నిమణిలో నుమాకు నెలరోజులనుండి పాలకొల్లు గానినగులగు తామ్రా గ్రామమున గాన హరికథా కాలక్షేపములు చేయుచున్నాడు. ఇంకనుకొద్దిరోజులిక్కడనుండురు.

బ్రహ్మపుర వార్తలు

((స్వకీయ విశేషములయొద్ద నుండి))

కాలమానము

బ్రహ్మపురము మే 1:— ఈ పర్యంతం రెండుమాసములలోజూజు పండుగమిదిగా వర్షముకురిసింది. నాలుగయిదు రోజులనుండి యథాప్రకారమెండలు తీక్ష్ణముగా గాముచున్నవి.

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము.

వైభాండాగారము సహాయక మీయూరికి వచ్చి యున్న సభ్యులందును సర్దును కంపెనీవారిక ప్రవర్తనమున గావించి, రాబడితో కొంతభాగ మొసంగినారు. వారి స్వగృహ నిర్మాణము కొలది నెలలలో పూర్తికాగలదు. ఆంధ్ర దేశపుస్తక భాండాగార ప్రతినిధుల సభకియేడు, తమతరపున శ్రీయ్యతులగు దేవరాజు వేంకటకృష్ణారావు, కోరుకొండ జగజ్జం నీరావుగారు ప్రతినిధులుగా పంపుచున్నారు.

యంత్రసంస్కరణ

వైలెబ్రహ్మ సంస్కరణముకొక సాంఘికసమావేశము చేయనిశ్చయించి యిటీవల కట్టిదాని నొకదాని నరిపించినారు అనాడు మాజిల్లా కలెక్టరుగారి కుమార్తెలయొర గాను కూడవచ్చునుండిరి. ఏతత్వమున చందాదారులేకా, యూజులొకవైపు కొంద రాహ్వానింపబడినారు. ఎల్లకల్యాణ హారము లొసంగబడినప్పుడు శ్రీమాక్కిలేలవారెగారు చక్కగా నాంగ్లములో “యూనైటెడ్ బోర్డు” అను విషయమును గూర్చి యుపన్యసించిరి. ఈ సమావేశమువారి తరుపున నేతత్వంపు కార్యదర్శులతో నొక్కరగు శ్రీయ్యతన్యామలలి నారాయణ మూర్తిగా రాంధ్రభాండాగార సభకుపోతున్నారు.

గంజాను మండలసభ.

ఈ మే నెలలో జరుగునని తలంపబడుచున్న మాగంజాం మండల సంఘ సంస్కరణసభకు మొదటి సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిన శ్రీ శ్రీ శ్రీ పద్మావిధి జమీందారుగారు నియమించుకొని శ్రీమతి సోదరినామముగా రాహ్వానింపబడ వారందరి కనుమఱిచివారకు.

ఆంధ్రప్రతిక

త్రొత్తగా మాయూరికొక యేబంటును “ఆంధ్రప్రతిక” నిర్వాహకు ధర్మరచినను, ఇంకను పత్రిక కనేకుల చందాదారులు కాకుండు మొత్తమును తోచినారు.

చంద్రహారము.

[చిత్రా శంకరదీక్షితులు.]

(అయిదవ ప్రకరణము)

“బంగారు పెట్టిగారు మేమిక మామకామనకు ది ము కలవిస్తారా?” అని విశ్వనాథుడినెను.

“అయ్యా నన్నీగతిలోవదలి వెళుతారా? నాకేమిగ మాపించరా? ఒక్కరోజులో కొడుకునూ సామ్యుకునూడా మోసపోయాను” అని పెట్టి కంట తడిబెట్టుకొనెను.

“నేను నామ కామనకు పోతేనే, మీరువకారము చేయ గలను. ఇక్కడుంటే ఫలంలేదు. మీకొడుకు మాత్రం యీపని చేయడని నాకు నమ్మకముంది!”

“లేని ఆశలు నన్ను సంతోష పెట్టడానికి మీరు కల్పిస్తూన్నారు. నాకళ్లతోనేను చూస్తేవికదా?”

“నానమ్మకంతోనే వృధాగా పోనూడదు. బతే పెట్టి గారు! మీవిషయంలో పనిచేస్తే మీవస్త్రపు తిరిగి చునచేతుల లోనికి రావడానికి కావలసినంత ఖరీదు నేను పెట్టవచ్చును కాదా! అది మీకెప్పుడేనా?”

“మీయిష్టమొనర్చినంత ఖర్చు పెట్టండి! నావస్త్రపుత్రా త్రము నిలువబెట్టండి. ఇదిగో యీనాలుగు వందలు ఖర్చు పెట్టండి, కావలసే ఇంకాతీసుకొండి” విశ్వనాథ మాధనమును పుచ్చుకొనెను.

“సరే, లేపుదయము 11 గంటలకు వస్తేరట్టానునా! మీరువకారము చేయగలను” అని వైద్యముచెప్పి, విశ్వనాథము దానుతోనూడి సత్రమునకు తిరిగివచ్చెను. కొండకుకూడ వార లతోనే యుండెను. అప్పటికింకను కొంచెము ప్రాద్దుండుటలే, విశ్వనాథను కొండడివి పిలిచి, వానికొకపావుగంటలో మాదిగ వాని వేడుచువేసి, తగుసామానులతో నూరిలోనికి పంపెను కొండకుకూడ యీపనికోధనలలో విశ్వనాథమున కంతయో తోడ్పడుచుండెను. వానికి తనయజమానునియెడల భక్తివిశ్వాసములు మెండు. యజమానుడును, వాని నెంతయో ప్రేమతో చూచుచుండెడివాడు. పావురపుడు వానిలో విశ్వనాథున “నమూనాలాక్కొని రావాలి” అని హెచ్చరించి పంపించెను.

కొండకు తిరిగి వచ్చునప్పటికి రాత్రి యేడుగంట లాయెను. వానిచేతులయం దొక పొడైపోయిన ప్రాతవదావుల బోడు నాకడులెచ్చెను.

“అయ్యా! పావలాయిచ్చి దీనిని కొనుక్కొనవచ్చాను” అని, కొండదాబోడులను విశ్వనాథమున కిచ్చెను. విశ్వనాథ మాజోడులను గైకొని, కొండకు వెంటరాగా, బంగారుపెట్టి పశువులకల ప్రక్కకుపోయి, రాత్రి బోడువాడుకిన స్థలమునకున్న సుదులలో చిన్నములను వెన్నెలనెలుగున పరికి లించి, యీ నమూనాతో సరియైనవిన్నామలేయని గ్రహించి తిరిగి యిటికినకువెంచి, భోజనానంతర మెరిమిదిన్నరగంట లకు తనపిస్తాను పొందుపజుచుకొని, కొండకు వెంటనకునగా కోనేటియ్యయింటికి పోయి కొండడివి నరుగువైకుర్చుండు మనిచెప్పి, తాను కోనేటియ్య కూర్చుండియున్న గదిలోనికి పోయి, తలుపుగడిచువైచి, కోనేటియ్యకెయరుగా ఒల్లవైగా ర్చుండి, తీవ్రమున కంఠస్వరముతో,

“దొంగా! బంగారుపెట్టియింట్లో నిన్న రాత్రి కీతమ్మ సహాయంతో దొంగిలించిన చంద్రహారములోనిముక్క ఎక్కడ పెట్టావు? పోలీసుకు తెలియపడవలెవా?” అని విశ్వలు గురియుద్వేషంతో పల్కెను.

కోనేటియ్య కాశ్యపమును, భయమున, తగ్గిత కోప మునదయించెను. తనపొరుషును నిప్పుకొనలేనంతలచి, చేతి కంకురున్న కట్టనెత్తెను. కాని, యీసంగతి గ్రహింపగల్గిన విశ్వనాథము తనపిస్తానున వైకిలాగి,

“కట్టనెత్తితే, ప్రాణాలవైస ఆతనదబ్బకో గిన్నబయ్యు కట్టి, పోలీసువాళ్లపంపెచ్చును. ఆ విరిగిపోయినముక్క యిచ్చివేయవలెను. కావలసే దానికి చాటుకుందలదాకా ఖరీదీస్తాను” అనెను. ఈసంగతిని, కోనేటియ్య విచారపడి “అయ్యా, నేను 150 రూపాయలకు దానిని తాకట్టు పెట్టాను” అని విచారించుకొనెను.

తన కార్యము నెట్లైన నెరవేర్చుకొనుచుగాన, విశ్వనాథ మాకని నోదాచ్చి, ఆముక్కను తెప్పించి, దానికేతుదలచిన సొమ్ము నీతువలెనని ఆలోచించి, దానిని దానితెచ్చుని పంపించెను. రాత్రి 11 గంటలకాతడు తిరిగివచ్చి యాముక్కచ్చెను. దానిని గైకొని, విశ్వనాథుని కొండడితో సత్రమునజేరెను.

వెనుకటి ప్రకరణమున జెప్పిన యంతములనెల్ల పరికి లింపగా, పెట్టికుమారుడాపని చేసేయుండడని, యాతకు నిజ

నో
కీతము
త నిర్వి
నాకర్మ
చెను. విశ్వ
మును వాని
విశ్వనాథముని

“నాపని

నది!” అని ప్రశ్ని

సంగతినంతయు

వలెనని పెట్టికి సత

పెట్టి తన య

అయ్యా మీ

ప్రశ్నించెను.

చాలానటకు; ఆక

నూత్నముగా పరిశీలించిన

తనమునుండియు, కడపని కలుక

నను, చేను గుర్తింపగలుగుచును

నామనకోడలెక్కడుం

అది కష్టం. కోనేటియ్య

డుంటుంది. తానుచేసిన ఘో

భవిస్తారలేండి. మాకు కలవిస్తే, యీవె

కాకినాడపోయి, అక్కడనుంచి, విశాఖపట్నంపోతాము.

పెట్టి తిరిగివచ్చెనని చెప్పియింటికిపోయి, ఒక గంటలో తిరిగివచ్చి, నుమాకు 60 రూపాయలు విలువగల బంగారపు టుంగరము నొక దానిని, వలదని విశ్వనాథ మొత్త నిర్భంధించినను వివక, వానికి బహుమానమొసగి, యొక నమస్కార మొసర్చి, వారల యొద్ద నెలపుగైకొని తనయింటి కేరుచు, కొండడికొక 10 రూపాయలు చేతియిందిడి, పోయెను.

ఆసాయంకాలము బయలుదేరి, మువ్వరకు కాకినాడకు ప్రయాణము చేసిరి. అచ్చటనుండి విశాఖపట్నమునకు పోయిరి. వీరి కొఱకచ్చట నొక గదిత మైస పరిశోధనచేచియుండెను. అందు నీరాబుడ్డియొక్క సహాయముచే, చాత్యుని కోరించి, మాంతకుధికారుల కప్పజెప్పట వివరింపబడును కాని ఆకథ చేరు నీరాబుడ్డి యని యందుము.

మాధుర్యమునకు పూచీపడగలము.

స్వచ్ఛమును, సజాతీయమునగు, తెల్ల ఖరబ్బజా, మామిడిపండ్లు, బజారు ధరలకే ప్రసిద్ధి కెక్కిన మా “లక్ష్మీ పట్టణమందలి”

“అవుడే నీడే పోవు” వారివద్ద దొరకును.

మంచివిత్తనములు దొరకును. అన్నిరకముల మొక్కల సప్లయి చేయబడును. కేలూరు ఉచితము.

కావలసిన వారు — SUPERINTENDENT, Oudh Seed Stores, Lucknow.

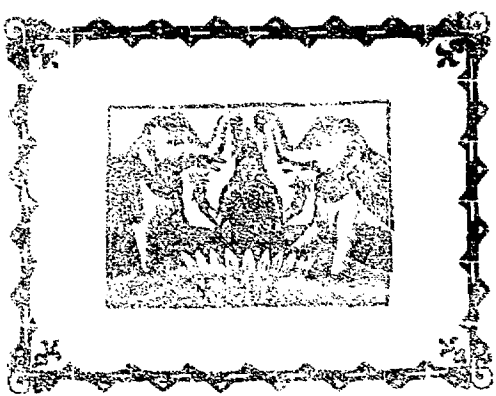
కావలయును

రజస్వలయినకన్య బ్రాహ్మణులం దేశాభిమైనను వివాహమునకు కావలయును. వరుణుని వ్రాయనునేర్చి రూపకతిగ నుండవలయును. వివాహించుచుం ఇంకను సంగతులు దెలిసి కొనగోరువారు ఈ క్రింది చిరునామావ్వారా యుత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపవచ్చును. ఈ త్తరములు రహస్యముగ సంపదమును.

Manager
C/o Amrutanjani Depot,
Frere Road, Bombay.

ఆర్. ఎల్. జోన్న
నాతావరణ కామ్రజుడు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1915-వ సం॥ మే నెల 5-తేది

బుధవారము.

స్థానిక స్వపరిపాలన.

II

మొన్నటిదినము ఇండియా ప్రభుత్వము వారి తీర్మానమును గురించి వ్రాయుచు పురపాలక సంఘములు పంచాయతీలు చనువీరెండు స్వపరిపాలనా సంస్థల విషయమును వివరించితిమి. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు వివిషయమున కొంత విరివియగు సానుభూతి కలవారుగా నుండుట నూదించితిమి. మరదేశమున పురపాలక సంఘములెక్కువ సంఖ్యగలవనికాని వాని యందు నివసించు ప్రజ, మొత్తము ప్రజలలో నెక్కువభాగ మనిగాని చెప్పుటకు వీలులేదు. మరముఖ్యవృత్తి వ్యవసాయ మగుటచేత ముగ్ధ ప్రజ నూటికొక భూముగ్రామ సీనులలో నున్నారు. నిజముగా స్వపరిపాలన వ్యాప్తిని పాలనని నిగ్రామ సీనులకు కలుగుచున్న స్వపరిపాలననే యెక్కువగా గమనింపవలసి యుండును. పంచాయతీ లికముందు రాజాపురపాలన వానియెడ ప్రభుత్వమువారు కనుబరిచిన విశేషసానుభూతిమనము కృతజ్ఞులుగా నుండువలసిగది న్యాయమే యెవర ప్రస్తుత స్వపరిపాలనమును వెంటనే విరళ మొనర్చుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రసాదించిన నరము యొక్క పరిమితిని మాత్రము వానియాశతో నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. మర స్వపరిపాలనలోని ముఖ్య భాగము లోకలు బోధలు. వీరివిషయమున ప్రభుత్వమువారు తీసికొను శ్రద్ధయే సద్యఃఫలము కలుగగది. క్రింది నుండియు పైనుండియు కట్టికొని రావచ్చునను మాట నిజమేగాని కొంతయరు భవముగల ప్రజానాయకవర్గమువారిలోకలు బోధలు వ్యాప్తిని వారే యగుటచేతను వీరవలయుచు. మరదేశముననే ప్రజాసమూహ ముండుట చేతను, లోకలు బోధలు వ్యాప్తితోయును లగు బాగుగా కలిసిపడేసిననే ఈమధ్యస్థానము నుండి అటుపై వీరి నిటుక్రిందికి విడిగానాను భవములు ప్రసరించుటకు సరియైన వీరవలయును. ఇట్టిలోకలు బోధలు విషయమున నిండియా ప్రభుత్వము వారు చేసిన తీర్మానములు తృప్తికరములు కాకుండుట కెంతయు చింతలు చున్నాము. రాయలు కమిషను వారు లోకలు బోధలు విషయమున నివి వ్యాప్తి కలదు చట్టముగా నున్నవలెననియు అలాగే లోకలు బోధలు తాముగొక్కొక బోధకుడవలె ననియు బోధనభ్యులు ప్రజకును, ప్రజబోధనభ్యులకును, కలిగియుండు సుఖము క్రేయస్థుల మనియు బోధలగు తగినంత ఆదాయముగ మేర్పరచి వ్యాప్తితోగల గ్రామముల యవసరమనియు ప్రజలకు నిర్వచిత సభ్యులసంఖ్య నివేశించుటగానుగాను ముఖ్య దుండుకలెనని నిరూపించువారి యభిప్రాయము. ఇటువల కమిషనువారు ఈబోధలకు లోకల నిర్వచనమునందే యధ్యక్షు లేర్పడవలెనని నిర్ణయించిరి. కమిషను వారి సలహా

లకు స్థానిక ప్రభుత్వములవా రొక్కొక్క రొక్కొక్కటిని ప్రత్యుత్తరము లొసంగినారు అయిన పంధర ప్రత్యుత్తరములలోను జిల్లాబోధుల యధికారము లెగుడిదనుట స్పష్టమగుచున్నది. నిర్వచిత నిర్ణయసభ్యుల ప్రత్యేక సంఖ్యలనుగురించి మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు జిల్లాబోధులలో నిర్వచితసభ్యుల సంఖ్య మూడింట రెండువంతులకును తాలూకా బోధులలో అర్ధభాగమునకును పెంపుచేయ నియ్యకొందరట. బొంబయి ప్రభుత్వమువారు నిర్వచిత సభ్యులసంఖ్యయే బలవత్తరముగ నుండునట్లు చేయుట తగదనుచున్నారు. పంధర ప్రత్యుత్తరమున నిది నరకే నిర్వచితబలమున్నదట. పంజాబ్ ఆసాముల వారు నిర్వచితసభ్యులను హెచ్చిపజాతురట. మన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కమిషను యొక్క సిఫార్సుల నట్టే నెట్టిపేరి ఆయా రాష్ట్రముల కామూ ప్రభుత్వముల యభిప్రాయములే ప్రసరింపవలెనని తీర్మానించినారు. నిజముగా నుదాహరణముతో ప్రత్యుత్తరమిచ్చిన మన మద్రాసు ప్రభుత్వముక్రిందనే స్థానికస్వపరిపాలనా సమస్యలకు కలుగుచున్న ప్రత్యుత్తరముల తలంచుకొందుమేని ఈ మాటలన్నియు సంతోషపరిహితములలో స్వపరిపాలన యెంత మందగమనమున నడచుచున్నదో యర్థముగాకపోదు. ఇటీవల నొకబోధులలోని నిర్వచితసంఖ్య పెంపుచేయవలసినదని కోరగా 1911 లోనే హెచ్చించితిమి. ఇప్పుడు తలపెట్టెచును ప్రత్యుత్తరమువచ్చెను. మర కారవనియసభ్యులు అధమము తాలూకా కలెక్షనరుని నిర్ణయమున సినదని యడగగా దానికిని సరియైన సమాధానము రాకపోవుట మావచునకు లెగుగుదురు. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారు లోకలు బోధలు విషయమున నభివృద్ధి ఈకగిది కావలసినదని ధైర్యముగా తమకు సహజమగు నాదార్యముతో శాసనపకుండుట మిక్కిలి విచారణీయము. ఇంతే కాదు అధ్యక్షుల విషయము నాలోచించితిమేని ఇంకను నిరాశనందుటకు కారణము కానిపించుచున్నది. మద్రాసు రాజధానిలో తాలూకాబోధులకు ననధికారాధ్యక్షు లొక కొన్నిచోటుల నేర్పడినారు. వీరి పరిపాలన మిక్కిలి చక్కగానున్నదని ప్రభుత్వము వారి విమర్శయే యీసంవత్సర ముగోషించెను. ఇట్లుండియు రాయల్ కమిషనువారి సలహా ఈ విషయముననే స్థానిక ప్రభుత్వములవారికిని నిండియా ప్రభుత్వముల వారికిని గూడ సమ్మతమయి యుండుట మా కాశ్చర్యమును విషాదమును కలించుచున్నది ఇప్పుడు అనధికారాధ్యక్షులున్నచోట వారే యుండవచ్చు ననియు స్థానిక ప్రభుత్వముల వారికి ప్రయోగార్థ మన సరమని తోచునెడలక్రితగా ననధికారాధ్యక్షులనే మించవచ్చు ననియు నిండియా ప్రభుత్వము వారు తమ తీర్మానమున వాకొను చున్నారు దేశమంతయును జిల్లా బోధులలోను తాలూకా బోధలలోను సభ్యులును నుపాధ్యక్షులును ననధికారులుండునట్లు ప్రభుత్వము వారు ప్రసాదితురని యెరుగుచూచు చుంక నిదివరకున్న దానికే యొక విధముగ వ్యాపారము కలుగుటకు తమ యరుమాన వచనస్వరీతే నిండియా ప్రభుత్వము వారు మార్గ మేర్పరచుట హైందవుల కాళాభంగమును కలిగించు చున్నదనుటకు సందేహములేదు. ప్రతి నిమిషమును ప్రతిప్రభువు నోటి నుండియు సానుభూతి సంతతును ప్రసరించుచుండు సీకలమున నిండియా కాళాభంగము గార్యమున కలిగినను తలచుచున్న రానిచ్చుట మాకు విశేషముగా గొప్పపలేదు. ఉదాహరణను మార్కెట్టి యుత్తులను స్వతంత్ర కార్యకర్తలను నగు హాంబి ప్రభువుగా రీతిని స్థానికాధికారాభిప్రాయములకు లోబడుదురని హైందవభూమి నమ్మియుండ

లేదు. బలవత్తరములగు మరపు లిప్పుడు గాకున్న యుద్ధానంతరమును నడిపి హైందవనాయకులు లోకలుబోధుల విషయమున నీతీర్మాన మొనర్చిన లోపములనుసరింపింపవలసియున్నా దు ఈలోపుగ హాంబి ప్రభువుగారు విషయములను పునర్విమర్శించి ఇండియా ప్రభుత్వము వారు గొప్పవ్యాప్తితోయును విషయములలో మూలసూత్రములను నుదార భావమున రచించి స్థానికాధికారులవ్యాప్తి ననుసరించు న్నొనర్చుకున్న హైందవభూమి ముక్తిలేదని ప్రజలు విశ్వసించుచున్నారనుటను గ్రహించి న్యాయమొనర్తురుగాక యని కోరుచున్నాము.

విద్యార్థి మహాసభ.

మామత్రియూ దీ విషయము విపులముగా విద్యార్థులచే విమర్శింప బడినది. ఇదివర కొకపర్యాయము దీనినిగురించి మా యభిప్రాయము గూడ వ్రాసితిమి. ఇతరకార్యాసక్తు లగుటచేత గాబోలు నాంధ్ర నాయకు లొక్కరైనను విద్యార్థుల యాదోశనను వివలేదు. వివినవా రొక్కోయరయో విద్యార్థులకు వ్యతిరేకముగా వ్రాసిరి. ఆంధ్రమహాపురుషు లొక్కచోట చేరి యాంధ్ర మాతను దర్శించి భ్రాతృవర్గమును భౌతికముగా గాకున్న మానసికముగా నైన నాలింగనము చేసికొని పవిత్రులగు రీతినే ఆంధ్ర విద్యార్థులును నొక్కచోట సమాజేతములు. “మన మందర మొక్కదేశ పుత్రులము ముందునకు నాత్రు కాగలవారము.” అను నైశ్యభావము జేసికొనవలసి యున్నారు. ఈ సమ్మత దేశములోని పలుభాగములలో నడచుచుండు చేత మన విద్యార్థుల విద్యలో నొక్క గొప్ప పనుగు “కూపసముండు” దృష్టి పాసి చనగలను. వీరివిద్య విద్యాలయములకు సంబంధించినది గదా విద్యా కాలమున నితరభ్రమల బడరాదు గదా. వీరు చేరిచేయుపని యేమి యను ననుమానములు కొందరను బాధించు చుండవచ్చును. కాని యొక్క భావనభ్యుపించు విద్యార్థులందరు నొక్కచోట నేరువలేగిన సంగతు లసంఖ్యాకములున్నవి. లోకములోని ఇతరసంఘములయందలి విద్యార్థులకును దనుకునుగల తారతమ్యముల గణించుకొని తాము కొరవడువిషయముల నభివృద్ధిపరచుచుగముల విమర్శించుకొనుటయు పోగత్రాగుడు మున్నగుమరభ్యాసములను వడలుట, వితవ్యయమును ప్రోత్సహించుట, వసతిగృహములు లేనిచోట పరస్పర సంరక్షణార్థము కిధుల నేర్పరచుకొనుటకు ప్రోవ లరయుట, ఆరోగ్యమునకు నలయు వ్యాయామపరత్వమును పురికొల్పుకొనుట మున్నగుసాధనముల మూలమున తమచుట్టుకు తమలోనే యభివృద్ధికి తగిన సంస్కారములను జేసికొనుటయు నన్నిటికంటె నెక్కువగా దేశాదర్శములకు కనిపెట్టి యాదోశన లోనికి దిగక యాత్మగోధ మాను నేర్చుకొనుచు దేశనాయకుల ననుసరించి దేశసేవాకరములను తమయందు ప్రకరింపజేసికొనుటయు ననునవి ముఖ్య లీవిద్యార్థి సమాజేతమునకు నాలోచనీయములని మామత్రి సాయము. మా యాంధ్ర నాయకులు తమ యుత్సాహమే యాంధ్రవిద్యార్థులలో ప్రతిఫలించినదనుటనుంచి తగినమార్గముల నాయుత్సాహమును నడిపింపగలిగిరిని మన భవిష్యత్తునాయకుల స్పష్టికీ యోగ్యుడనయితమును కాంచగలరని తోచుచున్నది. కావున గానుండు పశాఖిల్లుగా సభాసభ్యులమున విద్యార్థుల కాశాభంగము కలిగింపక మననాయకులు తగిన సలహాలతో పరిణామప్రవాహమును దీర్తురుగాక యని నమ్ముచున్నాము.

బిరోపా వహానంగ్రామము

ఇంగ్లండు

బ్రిటీషువైదికుల సప్తము.

లండను మే 4:— మధ్యపరాసముద్ర ప్రదేశము లొకటి ఆస్ట్రేలియావారికి 8 ఉద్యోగి గూలు హతులై రనియు 86 గురికి గాయములు తగిలెననియు నేటిదినము ప్రకటించబడిన పత్రికలక దెలియుచున్నది.

ఏప్రిల్ 28 తేదీని బ్రచురించిన పత్రికలందు 80 ఉద్యోగి గూలు హతులై నట్లును 176 మందికి గాయములు తగిలినట్లును యున్నది. వీరిలో 91 మంది తెలివోరియు నై న్యులు లోనివారు.

హిందూదేశపు టపాలు.

లండను మే 8:— ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ హిందూదేశపు టపాలు నేను లండనులో బట్టాడా చేయబడినవి.

ఫ్రాన్సు

పరాసు అధికారుల ప్రకటన

ప్ర్యాంసు మే 4:— పరాసు అధికార లిట్టు ప్రకటించుచున్నది.—కడవికరాత్రి జర్మనులు ఇష్టముకు ఉత్తర భాగమున యెరిరించగా బ్రిటీషువారు వెనుకకు నెట్టివేసిరి వారి తెలువద్ద నునము ముందుకు పోతిమి.

యూరప్

యూరప్ జర్మనీ సేవలు.

తేజువడిట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:— రష్యావారి నైతికత్వము నేయి మైగరకు వ్యాపించియున్నది. శత్రుసేనలు లెకంబె చాలాదూరములోనున్నవి. జర్మను సేనలు రష్యాలోనున్నవైపులను ప్రాన్సు దెల్లియను దేశములను నున్నవి. ప్రాన్సుదేశములోని జర్మనుసేనకు దెల్లియను దేశములోని జర్మనుసేనకు ఎరుదూరమున్నది. ప్రాన్సుదేశములోని జర్మనుసేనకు దెల్లియనుదకును, దెల్లియనులోని సేనకు ప్రాన్సుకును తీసికొనివచ్చుట కుత్తూరములుగట్టునో రష్యాలో ఒక వైపుననున్న సేనకును, మరియొక వైపు సేనకును అంతిమారమున్నది. అంతకాలము పట్టును.

జర్మనీ

మునిగిపోయిన జర్మనీవారి బాల్కన్ పడనలు.

శావికల రక్షింపబ్రహత్పించుట.

లండను మే 4:— కిరవారమునాడు జర్మనీవారిని రక్షించుటకు బ్రిటీషువారి ముద్దపుటోడల చాలెంతయు శ్రమ పడి బరితేసిరి. తెల్ల హుల్ హల్ గారు న్యాయముగ నీయకొనుచు బోయి ఒక జర్మనీవారిని గాపాడెను. 18 జర్మనీవారు మాత్రము మునిగిపోయిరి కా కాసంఖ్యమువారు దెలుపుచున్నారు.

ఒక ఖైదీచెప్పినది.

తనముద్దపుటోడ యంతకుముందు ఒకట్రాలరుకు మించి ఒకబ్రిటీషు తెల్లెనుటును యిద్దల నాకాథలులను బట్టికొనెననియు పోరాటము జరుగుచున్నపుడు వాద్యం లోపలనుండి గుండడుచేతను క్యవధిలేకపోవుట చేతను వారు హతులయి యుంరని యొకఖబుదీ చెప్పుచున్నాడు.

బ్రిటీషువారి దయ-జర్మనీవారి నిర్ణయము.

మునిగిపోయిన జర్మనీవారి యుద్ధపుటోడలో ఖైదీయగు నొక బ్రిటీషువారుగొంతయులను నాటికొనుటకు కడలిపెట్టుట యుద్ధాగంధము అంధియానులో నున్న జర్మనీ ఖైదీల బ్రిటీషువారు కాపాడినాడుకడకు క్యతిలేకముగనున్నది పత్రికలు ప్రాయమున్నవి. ఈయింతయు ఫ్రెంచువారుచేతగిరి యుండ నమ్యునరి పత్రికలు ప్రాయమున్నవి.

జర్మనువారికి ఆస్తివాత్సవ గానియింకనట.

నీల్లలోబడి కొలుకొనుచున్న వారిలో ననేకులకు నువిన బిచ్చుట నొక జర్మనీయుద్ధగోళమును హాన్సుగానించు కొనెను జర్మనీవారిని రక్షించుటకై నాకాథలులను కొంత మంది మోడలైముడి నీల్లలోకి తీసుకొని. మి జర్మనీవారు చరితే మిక్కిలి చాపానోయియుండగా యంతయులను పోలోకి గొనిపోయి దేహమును ఖడ్గముగిరించ నీల్లయింపగా నాలగు మీ తన్ను చంపుదురేమో యని తిరుగబడి వెనకులాడి. తత్వంతముగ బోరెను. కష్టముమీద నాతనిని లోనికివీసిగొని పోయిరి.

జర్మనుఖయిదీలు

పారోయిసంగననకు కక్షింపబడుట.

లండను మే 8:— డిశుబిగు సయినక కిరముకుండి కొందరు జర్మనుఖయిదీలు ఏప్రిల్ 4వ తేదీని పారిపోయిరి. వీరికి 28 దినములవిడిఖయితు చేయబడినది.

ఖయిదీల ఆదరణ.

అంగ్లేయులు చేయునట్లు జర్మనీవారు చేయవలయుట.

లండను మే 4:— వార్తప్రకటన కంఘమువారిట్లు తెలియ జేయుచున్నాడు.— జర్మనీదేశపు రాజధాని యగు బెర్లిను నగరమందలి ఆమెికా రాయబారి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:— తమ్యుకు పట్టుకొనిన సంగతిని గుఱించి తప్ప వైదీలుగనున్న అంగ్లేయులతోసహజమియు జర్మనీవారిని గురించి చెప్పటలేదు. జర్మను సలు మేరయినను మంచి పట్టుకొనిన వారిని అంగ్లేయులెట్లు అడగించుచున్నారో జర్మనీ వారును అంగ్లేయు ఖైదీల నట్లే అడగించుదురు.

టర్కీ

రెండువేలమంది తురుష్కులకు పట్టుకొనుట.

లండను మే 8:— మరెండువేలమంది తురుష్కులు ఖయిదీలుగ తెనెడానుకకు దీసికొనివచ్చిరి తెనెడాను నుండి తంతువచ్చెను.

నార్వే

నాకలముట్టికి

నార్వేవారిమోడల ముందుట.

— మే 3:— కలకత్తాకికొని పోవుచున్న జర్మనులను న్యాయపుటోడ నుత్తరసముద్రమునందుజర్మనీ వారి యంత్రామియొకటి ముంచివైచెను నాకలము నుకక్షి తమగ నున్నాడు.

నార్వేవారికి మరెయ్యకమోడలనుగూడ ముంచిరి. నావికులను పడవలనెక్కించిచ్చిరి. ఈపడవలు లీతనకువచ్చెను.

అమెరికా

గల్ఫులైటుయోడ మునిగిపోవుట

పరిశీలనము.

వాషింగ్టన్ మే 3:— గల్ఫులైటుయోడను ముంచివేసినవారు పూర్తిగ బరితీలించెనమది బ్రహ్మక గారు వార్త ప్రేముచేసిరి. ఈ విషయముకుగూర్చి వివరముల దెలిసికొనవలసివదిరి బెర్లినులోనున్న ఆమెికావారి రాయబారికి నియమించిరి. ఇంతియగాక టెక్సింగుయోడవై వైమానికులు బాంబులు వేయుటకుగూర్చి వివరములను దెలిసికొనవలసివదిరి నియమించిరి.

అమెరికను ప్రతికాల్పప్రాయములు.

గల్ఫులైటును ముంచివేసినవారు ప్రాయము న్యాయపుటోడ పోర్టున పత్రిక జర్మనీవారివై గరినవర్తల దీసికొనుటకు కాలము సూచించినదని ప్రాయమున్నది.

ఇరవారు జరిగిన కార్యములన్నిటిలోను అమెరికావారి కిది జర్మనీవానికి నింతకంటె నెక్కువ విపత్కారణమగు కార్యమొందులేదని ఈవినిగుహాస్థుపత్రిక ప్రాయమున్నది. ఈ కృత్యములు జర్మనీవారి యుద్ధాచరణము నగారక పరచుచున్నవి కావున యిట్టి చ్యోలికముందు జరుగకుండ జర్మనీవారినుండి వార్తల్లులు బుమ్మకొనవలయునని ఈవినిగు నా ప్రాయమున్నది.

ఇంగ్లీషు

ఫ్రెంచివారు ఘోరముగా నభినందించుట

లండను మే 8:— న్యూహావెలు యుద్ధానంతరమున సర్ నాన్ ఫ్రెంచిగారు ఘోరముగా వైదొలగుట బరితీంపబోయి యిట్లు ప్రసంగించిరి ఇటీవలజరిగిన పోరాటమునందు మీరు మామన ఘోరపాపములకు మిమ్ముఖ్యులొందెనవచ్చితిని. మీరు బాయడివీలేని వశవరచుకొంటిరనియుద్ధతంత్ర నాకక్ష్యకలిచే మిమ్మును వెనుకదగింపెడు యాజ్ఞాపించుటలనక జెడకవనచ్చితిని అట్టియజ్ఞ లేనివో మీరు వెనుకదగివచ్చియుండెను. మీరు నువ్వు చేయునది నచ్చివచ్చినాకావును నీటికేయిలందు నీటికాలము నింక విప్రవర్తనమునందును. అయినను మీరు నీటికాలము నుండు మామన నమ్యుమెంతయు క్షాననీయము. అన్ని సమయములను మీరు తీసికొనుటకై మీరొక పంచనను లొంగింపుచున్నారను న్యూహావెలువద్ద వెళ్లుపోలితో యట్లే యవసరమైనపుడెల్ల బోరెదరని నమ్యుచున్నాను.

ఆఫ్రికా

ఆఫ్రికాలోని పోరాటము

లండను మే 4:— కేపుటఫున్—ఆదివారమునాడు జనరల్ బోతగారి సైనికులు విండాపసు కాన్సేయమున 60 మైళ్లదూరములో నున్న ఓట్టిబయాన్సేను పశ్చిమదానిరి.

బొంబాయి

బొంబాయి లా పాతశాల-పురర్ని ర్మ్యము.

బొంబాయి మే 4:— బొంబాయి దొరతనమువారి లా పాతశాలను పురర్ని ర్మ్యము చేయుటకుగూర్చి విచారింపుట కైయొక్కొంకసభ్యుల నొకసంఖ్యముగనియమించిరి. దైర్యము ఆఫ్రికాన ఇక్కెన్సెక్కును, ఆఫ్రికాకేటు జనరలు, దొరతనము వారిలాపాతశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు, డి.ఫ్ మల్లాగారు, డా॥ మాకిచాక్, నా॥ పెట్రోల్యాడ్, డి.నాక్ బహదూరు జి. యచ్. రావుగారు ఈసంఖ్యమునకు సర్ నానాయణ చంద్రవార్కరుగారధ్యక్షులు. ఈవిషయమున 1 సర్ ఆల్ ఫ్రెడ్ హీమ్స్ కుక గారు చేసిన సలహాలను, గూర్చియు పాతశాలను రోజంతయు నడపుచు రోజంతయు పుచ్చేముప్పిధానోపాధ్యాయుని సహాయ పాధ్యాయులను నియమించుటకు గూర్చియు వాలోచించుచు. సర్ నానాయణగారికి శాశ్వతాధికారులు గూడ నీసంఖ్యమునకు బంపిరి.

ములాను

బాకర్ముకు బందిపోటుకేసు

ములాను, మే 4:— బాకర్ముకు కేసునందు తీర్పు నిచ్చుచు ములాను ప్రత్యేక న్యాయస్థానమువారిట్లుచెప్పిరి. ఇది వరలో జరిగిన బందిపోటుకందు బోక్త్యముపుచ్చుకొనిరి యను మానము కలిగినవారికి మరి తక్కినవారికి విధించిన నమవులుగటకు వత్తుట లోతాకు నిప్పుముట్టించిరి మామల్లిప్రాయము. పద్దయిలను గుర్తించుట నమ్యకముగలేదు. వివక్షలేతనందగ ననేకు: పద్దయిలకు జేర్చి.

ఇస్కానాకేసు.

ఇస్కాలాకే సింకను తయారగు నందొకపాటలచె సోమవారమునాడు ఇస్కాలాకేసు విచారణ ప్రారంభించి 92 ముద్దాయాలిండిరి. వీరిలో 52 మందిని విచారింప నడవము లేదనిరి. మరి యిద్దరు పారిపోయిరి. ఈబందిపోటు ఫిబ్రవరి 28 తేదీని జరిగెను. కాని పోలీసువారిలకు తెలిపబడలేదు. మరి యొక నేరమును విచారింపుచుండగ నది దెలిసెను. 6 పాపులను 3 యిండ్లను తగుల జెట్టి కొల్లగొనిపోయిరట.

కలకత్తా

నంగదేయులు వైద్యపుటోడ నిచ్చుట

కలకత్తా మే 4:— మెసాపాసేమియా దేశమునందలి నదులయందు బనిచేయుమిత్తము నైనికోవ్యోగి ములకు నంగదేయ ఆంబులెన్ను కొనువారు నున్నుంచిన వైద్యపుటోడకు నానుకరణముచేయుటకై కార్మికలు పుభువుగా రివారాంతమున కలకత్తాకు విచ్చేయుదురు.

ఈ ముత్తర మీనెల 18 తేదీని సాయుకాలము 5 గంటలకు పీసెన్సుఫోరాయద్ద జరుగును. ఈముత్తరమొక తరువాత ఒకటిరెండు రోజులలో వైద్యపుటోడ కలకత్తా నుండి బయలుదేరి పోవును.

సి. వి. డి. ఉర్యోగిపై నేరము మోపబడుట.

అప్పీలు

కలకత్తా మే 4:— స్వకేంద్రిచంద్రియఖర్బి వైఖ్యుల నెవ్వన్న నడ్డిగారు హత్యనేరమును మోసి ముఖదండము కెడిరిరి. ఇందునె నితడు హైకోర్టువారి కప్పీలుజేసికొనెను. ఈయప్పీలును నేటిదిన నగ న్యాయమూర్తులకు చిట్టిగారును వీచ్ కొర్టుగారును విచారణచేయు దొడంగి అప్పీలుదారు ఖుల్నా జిల్లాలో రాజీయ విషయముల నడమానాపురుల వేదిముండుటకై నియమించబడిన సి.వి. డి. యుర్యోగియును. ఈవినికి ప్రాణాత్మకాన్త మొకకుపాకెరిచ్చిరి. కరంబర 18 తేదీని లొగురువు కుమాత్రం 14 ఏడ్ల వయస్సుగలదానిని యాతడు ధుపాకేపాడుచేసి చంపెనని ఫిర్యాదీలు చెప్పుచు. ఆబిచ్చుదారు నాడేమో గోంసంకున నిట్లుజురెనని వారి నెదరు. ఈకప్పీకయుగ నాదిచ్చిరి చంపబడినది బుద్ధాయా తరువున చెప్పెదరు. తేను యంతకు గరుచున్నది.

గొప్ప బందిపోటు

కలకత్తా మే 4:— ముద్దపాధ్యు. చుట్టి గారు ఇట్లో ఇటీవలముడిపోటునడకన సింగిపోరావచ్చా నుత్తిక అధ్యక్షులుగా కలకత్తాను, 24 పగలకాలలో నొక గాయము 3 వేల రూపాయలకు కొంగలు దొడిగొనిపోయిరి. ఒక నుహాకినకూడపట్టు కొనిపోయిరి.

లాసోరు

లాసోరు కుట్టుకేసు

కమ్మవనరులు విచారించుచుండుట.

లాసోరు మే 4:— కమ్మవనరులు తిరిగి వేటి ఉదయము ౧౦ గంటలకు సమావేశమై లాసోరు కుట్టుకేసు విచారణ ప్రారంభముచేసిరి. ఇదివరకు వాదించుచున్న పీడకులే నేడుకూడ ముద్దయిలవత్తునను, ఫిర్యాదుపత్తునను వాదించుచున్నారు. అత్రావర ఆమోదసింహుకాసుపతీ సాయం కాలము నాలుగుగంటలకు ముగిసినది. ముద్దయిలలోనొకడు పింగళే అత్రావరకు కొన్ని ప్రశ్నల వడిగెను. క్రాసుపతీ లో ముఖ్యమైనవగులేనియేలేదు. ఇదివరకు అత్రావరకు తెలిసిగంతులకు భిన్నముగ నేమియుబుజువుకాలేదు. గవర్నమెంటు ఆద్యోకము సాక్షిని తిరుగ విచారణచేసిన సందర్భమున ఇట్లుతెలియజేసెను:— బందిపోట్లు వేసి, సాము తెచ్చి మాయద్యమును సాహాయ్యము చేసికొను విషయమును మేము సభలలోచర్చించుచు వచ్చితిమి. ఇంతేకాదు, సాముసంపాదనకు ఈపద్ధతి నవలంబించుటకు అమృతసరము లో జరిగినసభకుం దేర్పరచుకొంటిమి. మాయభిరాయములను సాధకవాదకములను, మాప్రజలలో వ్యాపింపజేయుటకై ఆమెరికానుండి బయలుదేరిన పూర్వమే నిశ్చయించు

గాసింగు రెండవఅత్రావర. ఇతనిని పంజాబు నుండి పిలుచుచుండును. ఇతనిది మియానుకోటజిల్లా ఇతడు ౬౦ మంది ముద్దయిలను గుర్తుపట్టెను. ఆమెరికాలో భారతీయవిప్లవసంఘమునా రేమేమిచేసినది వివరించుటతో నీతడు తనవాక్యాలను నిచ్చుటకు ప్రారంభించెను. ఇతనివాక్యాలను ఇంకనుముగియలేదు.

వలసపోయి వచ్చినవారు

లాసోరు మే ౪:— ఇతర దేశములకు వెళ్లివచ్చి యిబ్బందులను విచారించు పంజాబురాష్ట్ర నందలి ప్రతి జిల్లాలోనూ చారణ సంఘములు ఏ వారని ప్రోబ్యూటరు ఆయిదవరకు ప్రకటించెను. ఇదిఅబద్ధ జరిగిన పంజాబు యిది అని నీ. అందు యం. గజెట్ పత్రిక యీ క్రింది విషయములను ప్రకటించి:— కొన్ని జిల్లాలలో నీక్కులు సంఘములుగా నేర్పడి వలసపోయి వచ్చినవారిని ఏలాగున చూడవలెనో దొరతనమువారికి సుహృద నిచ్చుచున్నారు. ఈ సంఘములలోనివారు ఇతర దేశములకు వలస పోయి వచ్చినవారితో కలసిమెలసి తిరుగు చుండుటవలన వారికికలసపోయి వచ్చినవారి నిజస్థితి తెలియని గవర్నమెంటువారు తలచుచున్నాడు. వలసపోయి వచ్చినవారిని తేలిపోయిబుద్ధులను వెట్టుటవలెననువారి అభిప్రాయము కాదు. కాని కొంతమంది ప్రకటన చూడగా వారిని తగిన అదృష్టము ఉండుట అవసరమని తోచుచున్నది. కాబట్టి అవసరమైనవారిని దొరతనమువారు అరపుట నుండుదురు.

సిమ్లా

కె మ్యూక్ గారు.

సింలా మే 4:— కొంతకాలముక్రిందట వైస్ రాయి గారి యువోగ్గియులలో నొకరుగా నుండియున్న కెప్టెను డబిల్కూపూర్ గారి కిటీవల గాయముబదగిలెనని తెలిపిరికద. పీరు క్రమేణ స్వస్థతనొందుచున్నారని ఇంగ్లండునుండి తెలియ వచ్చుచున్నది.

వైస్రాయికి వచ్చిన యుద్ధవార్తలు

సిమ్లా మే 4:— మే ౪ తారీఖున ఇండియా సెక్రటరీ పంపిన వార్తలు:— జర్మనునైన రషియా దేశమునందలి బాల్టిక్ రాష్ట్రములలో జొరగడి మిన్నీ ప్రాంతములను ఆక్రమించు కొనిరి. వారిపోవుచున్న రషియాను సేనను తక్షణము జర్మను సేన ముగ్ధావైస్రతిములవరకు వెళ్లినారని జర్మను దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. దీనినిబట్టి జర్మనుసేన, రిగారాష్ట్రము లోనికి పోవుచున్నట్లు తోచుచున్నది. జర్మనీవారి యుద్ధనావలు ఇదివరకే రిగా సింధుకాఖ్యలో జొరబడి ఆతీరమునందలి జట్టిణములపై ఫిరంగులను కాల్చుచున్నట్లు తెలిసినది. రషియావార్తప్రకటన.

జర్మనుసేను రిగాప్రాంతములకు వచ్చుటవలన వారికి యుద్ధసంబంధముగు లాభమేమియులేదు. కాని ఒక్కలాభము మట్టుకు కలదు. ఇదివరకు యుద్ధమువలన పాడుగాని దేశము లో గడ్డిగి, ఆహారపదార్థములను సంపాదించుకొందరు. ఇంక కన్న లాభములేదు.

కాలమానము

సిమ్లా మే 5:— బర్మా, అస్సాము, ఒరిస్సాలలోను, దక్షిణ హిందూదేశముయొక్క దక్షిణ భాగములందును, ఉరుములతో వర్షము కురిసింది.

మెయిమోర్లో 8, తేజపురము ఫాజుపాయింట్లలో 2, కటకములో 6, మైసూరులో 2 దుమ్ములు పడినవి.

దేశములోని చాలభాగములందు వడితగ్గినది. బీహారు ఒరిస్సాలలో సామాన్యస్థితికి తగ్గియున్నది. కాని హిందూదేశపు వాయవ్యభాగముందు మాత్రము వడి ఇంకను అధికముగ నేయున్నది. అంతగొప్ప మార్చేమియుండదు.

బర్మా

కపికోజాతివారు దోపిడీచేయుట.

రంగూన్ మే 4:— కపికోపశువుల దోపిడిగాంధుని సంజీవర్థ సున్న జిల్లాబంగళాను తగులబెట్టినది తెలియుచున్నది. 5 దుమ్ముపోతులను వొంగిలింపిండులకుగాను కపికో వారి 2 దుమ్ము పట్టుకొనిరి. ఇంకల కై వీరి స్నేహితులు కసిడియ్యకొనుటకు సంజీగ్రామముపై బడి దోచి కొని 3 జిల్లా బంగళాను తగుల బెట్టి గ్రామ స్థుల పయి తుపాకుల దాచుచేసిరి. ఇద్దరికి గాయములయ్యెను. ఒకడు మోగంజివైద్యకాలయందు మృతిచొందెను. 10 కపికోజాతివారి లిప్పడు ఖైదీలుగానున్నారు. వీరిని బందిపోటుగావించి హత్య జరపిండులకై విచారించును.

పోరు సెయింట్ జార్జి గెజెట్లు

కడపజిల్లాలో:— బొమ్మిడాల నుబ్బయ్యగారు మెంబరుగా నియోగింపబడినారు.

నంద్యాల మ్యునిసిపాలిటీ:— ఎన్. ఎమ్. డి. ఖాన్ సాహెబ్ ఖాజీ ఖాజాముహియుద్దీన్ సాహెబు బహదూరును, సామూల్ లెట్టెర్లు మొల్లాగారును ఎన్నికలుగా నియోగింపబడినారు.

బరహంపురము మ్యునిసిపాలిటీ:— మునిసిపాల్ రథో గారును, శతభూషణరథోగారును కవున్సిలరులుగా నియోగింపబడినారు.

ఒంగోలు మ్యునిసిపాలిటీ:— చిట్టా వేంకటరామయ్యగారు కవున్సిలరుగా నియోగింపబడినారు.

తిరుపతి మ్యునిసిపాలిటీ:— కర్నూలు కృష్ణరావుగారు కవున్సిలరుగా నియోగింపబడినారు.

హోస్పేట మ్యునిసిపాలిటీ:— సిల్వెస్టర్ వార్నర్ నల్లానాగారు చైర్మనుగా నియోగింపబడినారు.

నరసరావుపేట మ్యునిసిపాలిటీ:— రాళ్లబండి కృష్ణ మూర్తిపంతులుగారు వైస్ చైర్మనుగా నెన్నుకొనబడినారు.

నుదిలీబందరు మ్యునిసిపాలిటీ:— ఇదిమొదట కవున్సిలరుల సంఖ్య 22 గనుండుటకును, అందులో 14 మంది కవున్సిలరులను ఎన్నికలమీద నియోగించుటకును ప్రభుత్వమువారికి రిచ్చినారు.

అదోనితాలూకాలో:— ప్రవర్తనమున లోపమున్న దను కారణమువలన, కే. విరూపాక్షి రెడ్డిగారు మెంబరు పదవినుండి తొలగింపబడినారు; ఇంకమొక నట్టిపదవి కనర్వులుగనుడ చేయబడినారు.

విశాఖపట్టణము మ్యునిసిపాలిటీ:— ఎన్. రంగమన్నురు పంతులుగారు కవున్సిలరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

పార్వతీపురము తాలూకాలో:— శ్రీపతి సీతాపతి రావు పంతులుగారు వైస్ ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడి నియోగింపబడినారు.

విశాఖపట్టణము జిల్లాలో:— శ్రీపతి సీతాపతి రావు పంతులుగారు పార్వతీపురము తాలూకాలోవారిచే విశాఖ పట్టణము జిల్లాలో మెంబరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

రెండవ బల్గారిజిల్లా కాన్ఫరెన్సు — కడపనెల 29 వ తేదీన హోస్పేట పోరులు టవునుమాలో రావుబహదూరు సి. ఎన్. గొడుగారి యాజమాన్యము క్రింద సమావేశమై హోస్పేటయందు రెండవ బల్గారిజిల్లా కాన్ఫరెన్సు జూలై 24, 25 తేదీలలోను రెండవ బల్గారిజిల్లా సోషల్ కాన్ఫరెన్సును 26 వ తేదీన జరపుటకు తీర్మానించు కొనిరి. అన్ని తాలూకాలకుండి ప్రతిగ్రామము నీసికొని యొక యాహ్వానం సంఘము స్థాపింపబడినది. పీడరు బి. గోపాలాచారి, బి. పి. గార్గ్రాసనాథపతిగారు, పీడరులు టి. వేంకటరమణాచారి, బి. పి. బి. ఎల్. టి. ఎన్. కృష్ణరావు బి. పి. గారులును హాసరీ మేజిస్ట్రేటు పి. బాలసుబ్బస్వామిగారును కార్యదర్శులుగాను జి. గడ్డన్నగారు శోభాభ్యుదయగాను నెన్నుకొనబడిరి. కార్యనిర్వాహకసంఘ సభ్యులుకూడ నెన్నుకొనబడిరి.

ఎలిమెంటరీ ఉపాధ్యాయ సంఘము, నెల్లూరు:

ఈనెల 1 ది శనివారము సాయంత్రము 3-3౦ గంటలకు రెండవ సర్కిల్ ఇన్ స్పెక్టరుగారగు శ్రీ.వి. ఆర్. వెంకట్రామయ్యగారి ఆగ్రాసనాధిపత్యము క్రిందసభ జరుపబడెను. ప్రభువును వైస్చైర్మన జరిగిన వెంటనే కార్యదర్శిగారిచే లోగడ సభయొక్క రిపోర్టు చదువబడెను. పిమ్మట డి. నుబ్రహ్మణ్యముగారిచే కొన్ని పద్యములు రాగయుక్తముగా జదువబడెను. పి. రామయ్యగారు చిత్రలేఖనమువలన నొక వ్యాసమును జదివిరి. యం. వెంకటేశ్వర్లుగారు 2వ తర. తి బాలరకు కళాయిలను గురించి మాదిరిపాఠము నొసంగిరి. శ్రీ. గవ. అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరుగారగు వై. యస్. హనుమంతరావు పంతులు బి. యె. యల్. టి. గారిచే వాక్యరచననుగూర్చి బోధించబడెను. తరువాత బోధనాభ్యాస ప్రధానోపాధ్యాయులగు బి. కామస్వామిరామయ్యగారు చిత్రలేఖనమును గూర్చి అనేకవిషయములు విశదీకరించిరి. కడపట సభాభ్యుత్థుడు అనగళ మైన ధారతో హూణభాషయందు వైవిధ్యములగూర్చి చాలవరకు ముచ్చటించిరి. ఆవల ఆగ్రాసనాధిపతులకును సభికులకును ముచ్చటయుబులును వందనలును గమపించిన వెంటనే సాతీయగీత మతోను కరతాళద్వయల ను 7 గంటలకు సభముగింపబడెను. 7 మొదలు 9 గంటలవరకు మ్యాజిక్ లాంతరు చూపబడెను. అని యుకదు ప్రాయమున్నారు.

గృంథస్థితకారము

వేదము కంపెనీవారు ప్రకటించిన బాల భాగవతము. ప్రథమ భాగమును ఆంధ్రభాషా సంరక్షక సమాజమువారు ప్రకటించిన 'వివర్ణాదర్శ' వివర్ణాదర్శము రెండు భాగములు వందనపూర్వకముగా సందృశించితిమి.

TELEGRAMS.

Bombay Government Law School.
Question of its Re-organisation.
BOMBAY, May 4
A Joint Committee has been appointed, with Sir Narayan Chandavarkar as Chairman and seven members consisting of the Director of Public Instruction, the Advocate-General, the Principal of the Government Law School, Mr. D. F. Mullah, Advocate, (Government nominees), Dr. Mackichan, the Hon. Mr. Setalvad and Dewan Bahadur G. S. Rao (University nominees), to consider the question of the reorganisation of the Bombay Government Law School. The Committee will consider the recommendations of Sir Alfred Hopkinson on this subject, and also discuss the desirability of making the school a full-time institution and of appointing a full-time Principal and Professors. Sir Narayan is also nominated by the University.

MULTAN.
Multan Special Tribunal.
The Backarpur Dacoity Case.
MULTAN, May 4.
In the judgment in the Backarpur case the Special Tribunal state their opinion that shop keepers set fire to Kotha to strengthen the case in revenge against the community whom they suspected of having taken part in the previous dacoity. Identification was unreliable and names were added indiscriminately to the lists of the accused.

The Isawala Case.
On Monday the Tribunal commenced the hearing of the Isawala case, the Juggiwalla case being not yet ready. A "Noble Prosecution" was entered against fifty two out of ninety-two accused, and there are two absconders. The dacoity took place on the 23rd February, but was not reported to the Police, who heard of it later while investigating another offence. It is alleged that six shops and three houses were burnt and loot was taken.

SOUTH INDIA.
The Madras Provincial Conference.
(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT.)
NELLORE, May 4.
The 21st conference commences to-day at 2-30 in Lakshminaras Reddi's spacious hall. More than 200 delegates and 300 visitors attended. Proceedings began with prayer of Vande Mataram. Kavata Sreeramasastry Hon. Kristina Row delivered his inspiring address. Many honoables, Zamindars, and gentry attended. Hearty welcome was given to Gandhis. Kristina and Guntur were well represented.

Short Telegram News.
Professor Ramamurti left Jannagur yesterday-morning for his native place Vizagapatnam. Again he will return on 17th or 19th there for a benefit night in aid of War Fund under the kind patronage of Major Bartholomew.
Private advices from Home state that Captain W. Muir, lately of the Viceroy's staff, who was recently reported wounded in France, is progressing satisfactorily.

Weather Report.
SIMLA, May 5.
Thunderstorms have occurred in Burma, Assam, Orissa, and in south peninsula. Chief amounts are:—Maymyo 1½ inches, Tezpur False Point 1, Cuttack 3, Mysore 1. Temperature has fallen over a greater part of the country and is now below normal in Bihar and Orissa, but still high in north-west India.
FORECAST:—No great change.

GRAMS.

EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

M. Gazette Cable.

Italian Mails in London.

London, May 3.—The mail which left Bombay on April 10th was delivered in London to-day.

British Casualties.

LONDON, May 4.

To-day's list includes eight officers killed and thirty-six wounded among the Australian force in the Mediterranean.

The casualties dated April 24th include thirty officers killed and 106 wounded and missing. Ninety-one are Territorials.

FRANCE.

Two German Attacks Defeated.

LONDON, May 4.

PARIS.—The evening communique says:—Nothing noteworthy has occurred except the defeat of two German attacks, one on Sunday night against the British north of Ypres, and the other against the French at Bois-le-Prete.

Enemy's Attack Repulsed.

LONDON, May 4.

Paris Communique says, 'The British last night repulsed an attack northward of Ypres. We gained ground at Bagatelle.'

RUSSIA.

Extension of Russian and Enemy's Lines.

SIMLA, April 4.

The following has been received in Simla from England:—The "Morning Post's" Petrograd correspondent observes that while the Russian line extends 1000 miles, the enemy's line is very much longer and Germany's two wings against Russia are, in time and space, as far separated from one another as are their armies in France and Belgium from those arrayed against Russia.

TURKEY.

Bosphorus Forts Bombarded.

Turkish Collier and Other Ships Sunk.

LONDON, May 4.

A Petrograd official communique says:—Our fleet effectively bombarded the Bosphorus forts on Saturday. We destroyed a collier and two sailing ships and caused an explosion and fire in fort Elmas.

The Turks replied vigorously but without effect.

3000 Turks Taken Prisoners.

LONDON, May 4.

The Tenedos Telegram to the "Times" states that a further two thousand Turkish prisoners have been brought to Tenedos.

BELGIUM.

Cannonade Round Ypres.

Most Formidable of the War.

LONDON, May 4.

AMSTERDAM.—A despatch from Eekho states that the cannonade round Ypres on the 2nd was the most formidable of the war. It was heard and felt through the whole of Flanders and houses at Bruges and villages on the Dutch frontier trembled.

The German Losses.

The losses of Germans were terrible. The Danish town and villages in German possession are overflowing with wounded and many have been found dead in ambulances. Numerous closed trains full of dead passed through Thiel on Saturday and Sunday. The population is most optimistic of a speedy thorough change in favour of the Allies.

AUSTRIA.

Fighting in Carpathians.

Russians Take Prisoners.

LONDON, May 4.

PETROGRAD.—An official Communique says:—Since Saturday evening a most desperate battle has been in progress between the lower Nida and the Carpathians. The enemy's attacks on Sunday morning on the left bank of the Vistula were repulsed. Most desperate fighting has occurred in the vicinity of Tarnow. We have captured Mount Makuvka south-east of Golovetzko in the direction of Stryl, taking three hundred prisoners.

GERMANY.

Treatment of Prisoners.

Germany Follows Britain.

LONDON, May 4.

Press Bureau states that the American ambassador in Berlin says that the British Officers under arrest make no complaint except at having been arrested. The ambassador declares that Germany will follow exactly the treatment accorded to the German submarine prisoners.

TELEGRAMS.

CIVIL & MILITARY GAZETTE CABLE.

Escaped German Prisoners.

Sentenced without Hard Labour.

London May 3.—German officers who escaped from camp near Denbigh on the 4th April have been sentenced to 28 days imprisonment without hard labour.

The Destroyed German Torpedo Boats.

British Efforts to Rescue Germans.

LONDON, May 4.

The Admiralty announces that strenuous efforts were made by the British destroyers on Saturday to rescue the Germans. Lieut. Hartool went into the water to save a German, and only thirteen Germans were drowned.

A Prisoner's Statement.

One of the prisoners admitted that his destroyer had previously sunk a trawler and captured a British lieutenant and two blue jackets. He explained that they were below during the fight, and the time was short; consequently it must be concluded that they perished.

German Treatment of British Prisoners.

LONDON, May 4.

Papers contrast abandonment of the British prisoners on the German destroyer, which was sunk, with the treatment of the German prisoners on Amphion at the beginning of the war. Papers conclude that callousness was probably the result of panic.

Suicide by a German officer.

It appears that a German officer committed suicide as the destroyer was sinking after he had shot several men struggling in water.

A member of British bluejackets jumped overboard to save Germans.

One German was so suffering from exposure that it was decided to give him the benefit of the heat of stokehold. Mistaking their motive he fought desperately in a state of terror and was only got below with difficulty.

NORWAY.

Two More Norwegian Steamers Sunk.

Crew Safe.

LONDON, May 4.

COPENHAGEN.—A German submarine has sunk the Norwegian timber steamer "Lajla" (Laida) in the North Sea. The crew was saved.

A German submarine has also sunk the Norwegian steamer "Baldwin." The crew was allowed to take to boats, which have been brought into Leith.

AFRICA.

Fighting in Africa.

Success of General Botha's Forces.

LONDON, May 4.

CAPETOWN.—General Botha's forces occupied Otjimbingwe, sixty miles north-west of Windhoek, on Sunday. Twenty-eight Germans, including an officer, were captured. The Union casualties were three killed and two wounded.

AMERICA.

The Sinking of the "Gulflight."

Mr. Bryan Promises Thorough Enquiry.

LONDON, May 4.

WASHINGTON.—Mr. Bryan has promised a thorough inquiry into the sinking of the "Gulflight." He has instructed the American Ambassador in Berlin to ask for information regarding the "Gulflight," also regarding the attack by airmen on the steamer "Cushing."

American Press Comment.

The "New York Herald," commenting on the "Gulflight," says:—"It is time for brisk and determined action against Germany."

The "Evening Post" describes the incident as the most serious which has yet arisen between America and Germany.

The "Evening Sun" says that engagements must be exacted that no more such occurrences shall disgrace Germany's conduct of war.

INDIA.

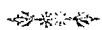
Sir John French Praises the Gurkhas.

LONDON, May 4.

Field Marshal French inspected the Gurkhas after the battle of Neuve Chapelle. In his speech he said "I have come to congratulate you on your gallant behaviour in the recent fighting. You took Bois du Biez from which you had been ordered to withdraw owing to tactical reasons and I know full well that you would not have retired had you not received those orders. Your fine conducting during the winter months was all the more creditable, seeing that the winter was very trying for you having come from a warm climate. I wish to thank you for your good work on all occasions and am confident that whenever called upon you will attack as readily as at Neuve Chapelle."

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, May 4.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State dated 3rd May:—

TELEGRAMS.

Germans Penetrate into Baltic Provinces.

The Germans have succeeded in penetrating into the Baltic Provinces and now occupy the Riga region.

A German Communique

says "In pursuing the flying Russians the German advance guard reached the region south-west of Mitawa. They are thus well on the way to Riga, where German naval activity is also reported."

A Demy Official

note issued from Petrograd says "This offensive is of no strategic importance and may be explained as an attempt to include for foraging purposes within the sphere of operations the sector of the frontier territory not yet ruined by the war. The only result of the new plan can be at most the acquisition of an insignificant amount of food and forage."

CALCUTTA.

A Recent Dacoity.

Rs. 3000, Jewels, and a Gun Stolen.

CALCUTTA, May 4.

In connection with the dacoity recently committed in the house of Sudha Madhob Chatterjee, President of the Panchayat of Dhora, a village in 24 Perganahs, the dacoits carried away jewellery, Rs. 3000 in cash and a double barrelled gun which the victim of the dacoity was licensed to possess.

Bengal's Floating Hospital.

A Forthcoming Interesting Ceremony.

CALCUTTA, May 4.

Lord Carmichael will arrive in Calcutta towards the end of this week to perform the ceremony of giving a name to the floating hospital which the Committee of the Bengal Ambulance Corps has placed at the disposal of the Military authorities for service as river ambulance on the rivers of Mesopotamia. The ceremony will take place at Prinsep's Ghat at 5-15 P. M. on the afternoon of the 8th instant. The vessel is expected to leave Calcutta within a day or two of the ceremony.

A C. I. D. Officer Convicted of Murder.

Appeal to High Court.

CALCUTTA, May 4.

At the High Court to-day Justices Chitty and Beachcroft were engaged in hearing an appeal preferred by Dindra Chunder Makerjee, who was convicted by the Sessions Judge of Khulna of murder and sentenced to death. The accused was an officer of the Criminal Investigation Department employed to watch political suspects in the Khulna district. He was given a gun for self-protection. The prosecution case was that on the 13th November last he shot dead a young girl aged fourteen, the daughter of his spiritual guide. The prosecution suggested it was the result of a love intrigue. The defence was that the accused accidentally killed the deceased. The case is proceeding.

BURMA.

A Raid by Kachins.

District Bungalow Burnt Down.

RAYONG, May 4.

Another report of the burning of the district bungalow at Namti by Kachin cattle has been received. On account of five buffaloes being stolen by Kachins two men were arrested, and their associates attempted to avenge the arrest by making a raid on Namti village. The district bungalow was burnt down and the villagers shot at. Two were wounded, one dying in Mogaung hospital. Ten Kachins are in custody awaiting trial on a charge of dacoity with murder.

PUNJAB.

Formation of District Jirgas.

The "Tribune" Report Contradicted.

LAHORE, May 4.

The "C. and M. Gazette" contradicts the report published by the "Tribune" about the formation of District Jirgas in the Punjab to enquire into the grievance of the returned emigrants. It understands that what has really happened is this. In certain districts, committees or panchayats of Sikhs have been formed to advise local officers and through them the Government as to how the returned emigrants in their districts should be dealt with, whether they should be interned, restricted to their villages, placed under surveillance or be left free and uncontrolled. In any way it is hoped that through these local panchayats they can get trustworthy information and assurances from people among whom they live as to the real character and tendencies of the returned emigrants. Nothing is further from the intention of the Government than to impose unnecessary restrictions on the freedom of men, but, on the other hand, many of them have shown by their actions that restrictions on individual cases are necessary to secure public safety.

The Lahore Conspiracy Case.

LAHORE, May 4.

The Commissioners sat again to-day at 10. Counsel for the prosecution and defence being as before. Approver Amar Singh's cross examination was taken up and concluded at four by Counsel for the defence, a few questions also put by Pingley, one of the cross examination neither elicited any new information of importance nor did it result in modification of the witnesses' previous statement in examination-in-chief. The Government Advocate re-examined witness who stated that not only was question of committing dacoities to funds for helping the cause discussed in their gatherings but that it was also at the Amritsar meeting to resort to this money. He further said that they decided before leaving for India to disseminate their grievances broadcast among their fellow Indians on arrival here. Second witness, Singh alias Punjab Singh of Mirsar, identified 60 of the accused, and gave a statement giving details of the revolutionary Society in Amritsar. When the Court rose for the day.

సంస్కారాదు గారు నామ

నాదర్శమును నొప్పుకొనుచు ఆ

స్వరచన వ్యాఖ్యాతమనియు,

ఆంధ్రోద్యమచరిత్ర ఫలమును

సాక్షాత్ ఆంధ్రులకునుమన్నది.

21 వ చెన్ను రాష్ట్ర యమహాసభ.

నిన్నటిదినము నెల్లూరులో సమావేశ మగుట

ఆ హాసభ సంగ్రహము లు దేవస్వామి.

నిన్నటిదినము నెల్లూరులో సమావేశమైన 21 వ చెన్ను రాష్ట్ర యమహాసభ కాశ్యప సంఘాధ్యక్షులగు మాన నీయులు ఎ. ఎస్ కృష్ణారావు బి. వి. బి. ఎల్ గారు సభ్యులకు స్వాగతం బాసంగుచు నిచ్చిన యుపన్యాసములోని కొన్ని ముఖ్యాంశముల నీ క్రింద ప్రకటించుచున్నాము.

సోదరప్రతినిధులారా! సోదరులారా! ఆర్యులారా!

నెల్లూరు చరిత్రము.

నెల్లూరు పట్టణము చెన్నునదీ తీరముననున్నది. ఈనది మాతృభారత యుద్ధసమయమునకూడ పుణ్యనదియని కొనియాడబడి యుండుటచే నిది కడుగుపెట్టదగినదిగా బహుప్రాచీనమనియు మనము తెలియగలుగుదుము. ప్రాచీన ధరావరలలో హక్కురికేరన నీ నెల్లూరు పట్టణము విక్రమసింహపురమున బరగుచున్నది. ఆ పేరునకు సంబంధముగల ప్రాచీనగాథలను బట్టి ఈపురమున ఏనుగులను నిలువనియ్యటలేదు. అందు ముఖ్యముగ రాక్షసులయందండనీయుడు. ఆర్ధకవిత్తు గవులలో ముద్ర నీర్ధులగు వారు పలువురే నెల్లూరు నుండలమున జన్మించియుండిరి. వారిచే విరచితములయిన గ్రంథము లిప్పుటికి నార్ధకవాద్యయమున ప్రామాణిక గ్రంథములుగ భూజింపబడుచున్నవి. ఈమండలము పూర్వమాంధ్రులచే పరిపాలింపబడుచుండెను. ఆయాంధ్రులలోక చక్రవర్తి కాలమున చూర్య సామ్రాజ్యమున కధీనులైయుండిరి. కాని వారిటీవల స్వతంత్రత నొంది ఈమండలమున నుత్తరభాగమున స్వరాజ్యమును స్థాపించిరి. క్రైస్తుపుట్టిన కనుక 4-6 శతాబ్దముల నడుమ పల్లవరాజులు ఈమండలమున కొంతభాగమును స్వాధీనము చేసికొని పరిపాలించిరి. పిమ్మట చూర్నుదేశపు చాళుక్యులీ మండలమున నుత్తరభాగము నాక్రమించుకొనిరి. గంగ పల్లవులు దక్షిణమునకు పల్లవుల రాజధానిని క్రైస్తుపూర్వక 8 వ శతాబ్దమున నాక్రమించుకొనిరి. పిమ్మట చోళులనాక్రమించుకొనిరి. చోళరాజులలో మొదటిరాజులచరిత్రము నరిక తెలియదుగాని 12 వ శతాబ్దమున ప్రాంతభువనవర్మచే పరిపాలించింపఁబడి తెలియుచున్నది. వెనుకనాంధ్రులను ద్రవిడులును మొదట నెల్లూరునందే పరిచితులైరి. ద్రావిడ దేశమునకు తిరుగుతే యుత్తరపు సరిహద్దని చెప్పబడుచున్నది కరికాలరాజు పాలనమున చోళులు తాత్కాలికముగ నెల్లూరు నుండలమున కొంత భాగము నాక్రమించుకొనిరి. దక్షిణ భాగమును చోళులే పరిపాలించుచుండిరిగాని యుత్తర భాగమును నైజామురాజ్యమందున్న ఓరుగంటి కాకతీయరాజు నాక్రమించుకొనినట్లు కలంబడుచున్నది. 13-వ శతాబ్ద ప్రారంభమున ద్రవిడదేశమున పాండ్యరాజులు ప్రబలిరి. వారిలో మొదటి బాతవర్మ సుందరపాండ్యరాజు కాకతీయ గణపతి రాజు నోడించి నెల్లూరు నుండలము నాక్రమించుకొనెను. నెల్లూరులోని రంగనాయక స్వామివారి దేవాలయమున నుండరపాండ్యరాజు ద్రవిడభాషను వ్రాయించిన శిలాకాసన మిప్పుటికిని కనబడుచున్నదిగాని చాల శిథిలమైయున్నది. ఈ పాండ్యరాజు లీ మండలము నధికకాలము పరిపాలించినట్లుగ పడదు. ఏలయిన కాకతీయరాజులకు సామంత ప్రభువులగు అంబడేన సుహారాజు 13-వ శతాబ్దమునకు చివర మనుమగండగోపాలని నెల్లూరు నుండలమున కధిపతి నొనర్చినట్లు కనబడుచున్నది. ఇటుల కాకతీయులు నెల్లూరు నుండలమున నధిక భాగమును 14-వ శతాబ్ద ప్రారంభమువరకును పరిపాలించిరి. దక్షిణభాగమునమాత్రము చోళులకు సామంతులై తెలుగుచోళులు పరిపాలించిరి. ఈ తెలుగు చోళులలో మనమసిద్దియను రాజు తనచాయాదులగు అక్కన బయ్యన గార్ల మూలమున నెల్లూరురాజ్యమును గోల్పోయినపుడు నుప్ర సిద్ధార్ధ మహాకవియగు తిక్కన సోమయాజి అనుచుకొండలో కాకతీయ గణపతిరాజును మనుమసిద్ధి రాజును సహాయము ప్రార్థనాపరచెనని తెలియుచున్నది. పిమ్మట బయ్యన మూలము చాలకాలము నెల్లూరునుండలమును యుద్ధసంబంధముగ దేయుల దాడివలన కలిగిన కల్లాలములతో ముట్టుకు కలదు. ఇదివరకు బడసిరి కందుకూరుచెట్టు కందులొ గడిరి. ఆచారపర్యాప్తమైతిరి ధృతీరచననకు కొన్ని కన్ను లాధుమలేదు. స ప్రదేశమంతయు విజయ

నగర రాజులపాలనము క్రిందనుండెను. క్రీస్తునకింత 1512 వ సంవత్సరమున కృష్ణదేవరాయలు ఉదయగిరిలోటను పట్టుకొని అచట నొక గంగజాతిని నిధిని నియమించెను. 1565 వ సంవత్సరమున కల్లికోట యుద్ధమున విజయనగరపు రాజులొడిపోయిన పిమ్మటగూడ వారాజ్యప్రతినిధులు నెల్లూరు నుండలమును పరిపాలించుచునే యుండిరి. ప్రాచీనకాలమున ఉదయగిరి విజయనగర సామ్రాజ్యమున ముఖ్యమగు పరగణాలలో నొక్కటిగానుండెను. అచటనున్న కొటగూడ బహు ప్రాచీనమైనది.

1625 వ సంవత్సరమున ఆంబాయిసాహాయ్య జరిగినపిమ్మట చెన్నుపురిలో నెయింటు బార్డికోట నిటీవలకట్టిన ప్రాంగిను దే అను ఈస్టిండియా కంపెనీవారి యువ్యోగి నెల్లూరునుండలము నదుగరాజపట్టణమున నొక వర్తకస్థానము నేర్పరచెను. అపుడు కంపెనీవారికి ఆంగ్లము మొదలయ్యెను నాతదధికారులు సహాయము చేసియుండుటచే నాస్థానమునకు ఆంగ్లము 'ఆం' అని అదొక పేరుపెట్టెను. కొరమాండలతీరమున ఆంగ్లము కంపెనీవారికి మొదటివర్తకస్థానముగానుండెను. బందరులో నుండిన కర్మాగారమును 1628 వ సంవత్సరమున కంపెనీ వారు ఆంగ్లముగాను మార్చిరి. ఆ కర్మాగారము ఆంగ్లముగానుండెన చాలకాల ముండలేదు. దేవరగారా కర్మాగారమును చెన్నుపురికి మార్చిరి. అపుడు చెన్నుపురముక చిన్నపల్లె వాడగానుండెను. అచట నొక వర్తకస్థానము నేర్పరచుట కనుమతి యొసంగబడెను. ఆర్కాటు నవాబుసోదరుడగు నబీబుల్లా 1753 వ సంవత్సరమున నెల్లూరునుండలం దీశ్వరుడుగానుండెను. అతడు తన సోదరడగు సవాబుతో 1757 వ పోరాడి కొన్ని సంవత్సరముల మండలమును పాలించెను. 1761 లో సవాబు ఆంగ్లేయుల సహాయమునగోరెను. 1762 లో ఆంగ్లేయులైచ్చము దాడివెడలి నబీబుల్లానుబంధించి నెల్లూరునుండలమును కొటను సవాబున కప్పగించిరి. సవాబు కర్మాటకమునకు వచ్చు నాదాయమును కంపెనీవారి కిచ్చి వేయటచే నెల్లూరునుండలము 1762-1763 వ తేదీ నాం గేయుల పాలనము క్రిందకు మొట్టమొదట వచ్చినది. పిమ్మట 1763-1764 లో సవాబు ఆంగ్లేయులలో ఈ నుండలము నాంగ్లేయులకు పూరిగా నిచ్చి వేసెను.

రాష్ట్రీయస్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము

పశ్చిమమున యుద్ధము ముగిసి కాంతిగలిగిన పిమ్మట మనము చిరకాలమునుండి పొందించుచున్నదియును. కొకటి కధియైనదియునదయునకు స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యమునకు గోచరము కాగలదు. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున స్వపరిపాలనమును బడసియున్న అధినివేశముల కొసంగబడిన స్వాతంత్ర్యమును మనము బడయగలుగుదుము. ఇది సిద్ధించుట స్వప్నవిషయముగాదు, మానసిక బ్రాంతిగాదు. మనస్థాయముగ బొందుట కర్హులమై కొడుకున్న కొరికలు సిద్ధించుటయే. భారతీయుల మొఱిగింతముల వ్యాపించినది. ఆధుని వివరదేవదేవేయుటకే కళకళముగాను. ప్రస్తుతకాలము నందలి రాజనీతిజ్ఞులు వెక్కిరింపు మనమిట్లుకొరుట వ్యాపించుచుని నిర్ధారణచేసి యున్నాడు గాన మనకు రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము నొసంగుట కాంగ్లేదేశ మంతమాత్రమును విముఖతను నసంపజాలదు.

రాజప్రతినిధిగాదు.

ఏమనానీయుని పరిశ్రమమును భారతీయులందరను శ్రీయును పురమహామన్యులను బాటచునుగూడ తమహృదయ ఫలముల ప్రతిష్ఠించి పూజించుచున్నారో అట్టి శ్రీ హర్షింజ ప్రభువుగారిని యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట ఇట్టి విశేషప్రశ్నము లన్నియును నమస్వయంపబడువరకును ఈదేశముననుండి నియ్యక పోయినచో చాల ననర్థము కలుగును. గాన నిట్టి విషయము లన్నియును పూర్తిగ పరిష్కరింపబడువరకును ఈప్రభువరుని భారతీయ పరిపాలనమున కధ్యక్షునిగనుండుట దొరతనమువారి పక్షమున చూచినచు చాల ననవరమై యున్నది.

అధినివేశములలో భారతీయులు.

ఆంగ్ల సామ్రాజ్యాధీనములగు నధినివేశములలోనున్న భారతీయులందరి ఇదివరకు చాల సంతాపమును కలిగించుచుండెను. డుఖము, ఆవద, బాధ, శ్రమ, నింద, ఆపకారము

నైచ్చము, బాధ్యము భారతీయులు

ఈ దేశములందల

జాతీయగౌరవము కొ

మమున నాయకత్వము

స్వాతంత్ర్యముకల్పి టికిని భారత

వారికోపాపై సమానాధికారులని

పరిత్యాగమొనరించిగో, భారతీయసంఘము

నించుట నేమాన్యులు వివరములను

త్యమువారొనర్చిన వ్యాయమారములు... రాజనములకు విధేయులగుట కంగీకరింపక ఏక జన్యులు సాత్వికనిరోధపద్ధతిని నెలకొల్పిరో. స్వార్థత్యాగమును, స్వగుభిర్జనమును ఆహంభావనరసము, నమ్మిత్వమునతో నెవ్వరలొనర్చిరో, ఏవారికి మాతృదేశమున దనుమనము నద్వితీయమునగు మహాదనురాగము గల చో. అట్టి మహాత్ములను దక్షిణాఫ్రికా మహాభూమి నగు మోసాస్టాను కరించుచు గాంధీగారును కస్తూరీబాయి గాంధీగారును నేడీమహాసభకు విచ్చేసి యున్నారు. కీర్తిశేఖులగు గోపాలకృష్ణగోఖలేగారు యకాల మరణమునకు ఆనెరుపొవరన్నగారు భరతభూమినిగల వారాబాలగోపాలమును కన్నీరుపూర్ణులుగా గాక్షుచున్నతని మార్పుదేశ సేవ చేయుటకును మాజీగు ప్రతిష్ఠాపన ములను నడిపించుటకును గంధిమహాశయులు దక్షిణాఫ్రికానుండి ఈదేశమునకు విచ్చేయుటయత్నంబునును పుణ్యధునుని నేను గంఠిసిండు చున్నాను. భక్తిప్రేమాప్రధానముగు దేశసేవకు కలకాలము జయప్రదముగ నొనర్చుటకు తగిన యాంగ్లమును బలమును సర్వేశ్వరుడే పుణ్యకంఠుల కొసంగుగాక యని కోరుచున్నాను.

హర్షిండి ప్రభువుగారును, ఇండియాదొరతనమువారును, సరిలేదెచును రాబర్ప్సునుగారును కీర్తిశేఖులగు గోఖలేగారును చాల శ్రద్ధ బూనుట కలక వ దక్షిణాఫ్రికా విషయము చాలవర కనుకూలముగ పరిష్కరింపబడినది. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు ఇండియను రిటీపు బిల్లును ఆమోదింపటచే చాల లాభముకలిగినది. అయిన నీ సమస్యపూర్తిగ పరిష్కరింపబడినదని తెలచుట యాత్మముగాను. అధినివేశములలో భారతీయులన్నిటినిగూర్చిన యాత్మప్రశ్నలన్నియు నిర్ధారణకావలెను అన్ని అధినివేశములలోను భారతీయులకు తక్కినవారితో పాటుసమాన స్వాతంత్ర్యముల నొసంగవలెనని మనముకోరుచున్నాము. అవిషయమును వారిక నెంత మాత్ర మాలసింప వీలులేదు.

మనకోపురానికిగూర్చి ఆధినివేశములలో సమానాభావము కలిగియుండిన నీ కాశ్యపు సాధ్యమగుచు హర్షింజ ప్రభువుగారు నుడిచిరి. అందుల కంగీకరించు సమాన స్వాతంత్ర్యముల విషయమును మాత్రము విస్మరింపరాదు. అధినివేశములకు ఇండియా సబంధమున నెట్టి యధికారముండనో అట్టి యధికారమే అధినివేశములపట్ల ఇండియాకువీక్షణీయమైనదేను. భారతీయుల కుచిరగౌరవమును స్వదేశమునను అధినివేశములయందు అనుగూడ నొగసంపలయును.

గ్రామ పంచాయతీలు

చోళరాజుల పరిపాలనమున గ్రామపంచాయతీల మూలమున దేశపరిపాలనము చక్కగ బరుపబడియుండెను. ఆ గ్రామ పంచాయతీలలో నేరుకరు పనులకు వేసవేస సంఘము లేర్పరుపబడియుండెను. అట్టిసభలలో సభ్యులకు కొన్నియర్హత లేర్పరుపబడెను. కార్యనిర్వాహకులు సామన కొక సారి నియోగింప బడుచుండిరి.

గ్రామసంఘములగుగూర్చి వ్రాయుచు 1881 వ సంవత్సరమున మెట్కాఫ్ ప్రభువుగారులు నుడిచిరి. "తక్కిన ప్రతిష్ఠాపనము లేనియును నిజమబడనేరని దేశములలోగూడ నివి నిలువబడగలవు. ఒకవంశమునకు పిమ్మట మరియొక వంశ మంతరించుచునే యున్నది. మాత్రమేంటి మాపుకలుగుచునే యున్నది. హిందువులు పశుసము ముగలులు మహారాష్ట్రీలు సిక్కులు ఆంగ్లేయులు గూడ ఒకరివెవకనొకరుపరిపాలన మొనరించియున్నారు. నేడొంగ్లేయులుపరిపాలించుచున్నారు. తక్కినపరిపాలనము లన్నియు తొలిపోయినవిగాని గ్రామపంచాయతీలు మాత్రము వెనుకటి తీరుననే నిలచియున్నవి. ఇన్నిమార్పులు గలిగినను ఇందరు పరిపాలించినను భారతీయులు సర్వవిషయములను నవాజనీతిని నిలుపుకొన గలుగుట కీ గ్రామసంఘముల సంయోగమే మూలకారణమని నేను నమ్మెదను. ఏసంఘమున కాసంఘమే ప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యమును గలిగియున్నది. అని మెట్కాఫ్ ప్రభువుగారు వ్రాసిరిగాని ఇటీవల గ్రామసంఘ

తమవారి బలకల్పాదీనిని బాపురావుగారు గొప్ప కృష్ణా
రావుగారు ఆంధ్రోద్యమానాదర్శమును నొప్పకొనుచు ఆంధ్ర
రాష్ట్రము వలదనుట స్వరచన వ్యాఖ్యాతమనియు, ఆ
రాష్ట్రము బడయుకయె, ఆంధ్రోద్యమమని ఫలముగా
రావుగారు తెప్పించగలిగినచో ఆంధ్రులముందున్నది.

మనియు, ఆంధ్ర రాష్ట్రము అనగనము లేనప్పుడు భగ్గును గురించి ఆ తేజశ్వము క్షము గా లేదనియు, ఆంధ్ర రాష్ట్రము వలన ఎక్కువ భాగము 15లక్షలు మాత్రమగుననియు ఆ మాత్రపు భగ్గు గొప్ప జాతి యభావమున వృద్ధి పొందించు సమయములలో వెనుదిరుగుట సమంజసము గాదనియు నాడివిరి.

తరువాత ౧౦౦. వెంకటరంగయ్య, ఎం. ఏ. గారు ఆంధ్ర రాష్ట్రమును ఆమోదించుచు ఉపన్యసించిరి.

పిదప డి. పట్టాభి గామా రెడ్డి గారు తమ ఆమోదమును తెలిపిరి. నుతనియు ఆంగ్లేయ భాష ఎప్పటికిని జనసామాన్య భాష కానేరదనియు ఆ ప్రభావములమున శిశువుని గాంచుననియు నొక్క చక్కాణించిరి.

అనంతరము కృష్ణస్వామి శ్రేష్ఠి గారు చెప్పిన సంశేపములకు కల్లూరి నూరవ్వ నారాయణరావు గారు సంశేపములను నివర్తితేసి చెప్పిరి.

తరువాత కొండ వెంకటప్పయ్య గారు బాధ్యుభావము ను పురిగొల్పుచు ఆంధ్రుల ప్రాచీన వైభవమును స్మరణకు దెచ్చు విజయనగర సంస్థాపన హిందూధర్మ స్థాపన ఆధారమై ఆంధ్ర జాతీయ తత్వమును బహులకు బోధించుచున్నదని తమ సహజ మృదు మధురవాక్కులతో సభ్యులకు ఉద్రేకము పుట్టుటయు ముచ్చటించిరి.

ఇంకను ఆ తేజశ్వుల లవని కొందఱు చెప్పిన నీ సభ మరుచటి దినమునగూడ జరుపుటకు నిశ్చయించిరి.

4-వ తేదీన ఉదయము 7.30 గ టులకు తిరిగి సభ ప్రారంభింపబడెను. ఆ తేజశ్వుల వారి వచ్చి ముచ్చటంపుమని కోరిరి.

అంతట ఓ.టి. సుబ్బారావు గారు, నేలబూరు పార్శ్వ సారథి అయ్యంగారును వ్యతిరేకముగా మాట్లాడిరి. ఉద్యోగము లనుబడయుటకు అరవలు ఆంధ్రులకు అడ్డముచుట్టులేదనియు, వారి సంపర్కము అవసరమనియు, విభజనమువల్ల మనము చెడిపోవుమనియు, ఆంధ్ర రాష్ట్ర వాదము అవసరమనియు నుడివిరి.

పిరికి ప్రత్యుత్తరముగ గుమ్మలూరి వెంకటరంగారావు ఎం. ఏ. గారు ఉద్యోగములనిమయుమై చచ్చించుట నిరమనియు అట్టి ఆదర్శముమీద ఆధారపడలేదనియు ఏకజాతీయత సంపాదించుటకు భాష ప్రయుక్త రాష్ట్రము అగత్యమనియు ద్రైవిజ మొదలగు వారుకూడ అట్లునే ఆభిప్రాయపడిరి. యు రాష్ట్ర మనసరమనియు వాదించిరి.

పిదప బొబ్బిళ్ల రామస్వామి అయ్య డి. ఎ. డి. ఎల్. గారు వ్రావిరాధ్ర ఉద్దేశ్యములను విశదీకరించుచు తమ ఆరవ దేశములలో నుండించుమున్నును తమ మాతృభూమియైన ఆంధ్ర దేశము వృద్ధిచుటకు వారి వాంఛ యనియు అయ్యది ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా విభజించుట దేశభివృద్ధికి మూలపాతకమనియు చెప్పి ఉద్యమమునకు తోడ్పడుట అవశ్యకమని నుడివిరి.

తరువాత నిలంరాజు చలసతారావు గారు, డి. పట్టాభి గామా రెడ్డి గారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర మావశ్యకతనుగూర్చి ముచ్చటించిరి. అందు రెడ్డి గారు ఆంధ్రదేశము ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా విభజించుట అవసరమని నెల్లూరు సహజబలంబులు తమ ఆభిప్రాయమును సూచించుచు తీర్మానమును బహు ఉత్సాహముతో ఉప పాదించిరి. పిరికి యానాది రెడ్డి గారు డి. కుమారస్వామి గారును ఈ ప్రశ్నను ఆమోదింపుచు యానాది రెడ్డి గారు చక్కని ఉపన్యాసమును ఇచ్చిరి.

కడపట అగ్రాసనాధిపతి గారు ఆంధ్రభాషయందు ఒక విధమైన జీవమున్నదనియు గాని సామర్థ్యము అధికమనియు చెప్పుచు అందుకు తార్కాణముగా ఆంధ్రదేశమందున్న పురుగు ద్రావిడులు, కేరూరు ద్రావిడులు దేశముల వారి వారి భాషలను వదలి ఆంధ్రమునే మాతృభాషగా స్వీకరించిననియు చెప్పిరి. ఆంధ్ర రాష్ట్ర మనసరమని పట్టాభి గామా రెడ్డి గారు ఉప పాదించిన తీర్మానమును ఒకరు తప్ప సభ్యులందఱు ఏకగ్రీవ ముగబహుసంతోషము ఉత్సాహముతోను చెబ్బుచు, కరతాళ ధ్వనులతో నామోదించిరి.

విజయం కావలెను.

తెలవాతీ నవలకు చందాదారులను తేల్చువారికి నెల ౧౦కి రూ ౧౨ లు జీతమిచ్చి రూ ౨ లు బట్టమియింపడును. నెల ౩కువదిమందికంటె నెక్కువ చేర్చినచో జీతమును హెచ్చింపబడును.

మేనేదరు:—తెలవాతీ సమాజము, రాజమండ్రి, గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్రులు

సమాలములలో సిపాయీలుగా ప్రవేశించుట

ఆంధ్రులు పూర్వకాలమునుండియు యుద్ధభటులుగా నుండు నాచార ముండియున్నదని యెల్లఱకుట దెలిసిన విషయమే మహమ్మదీయు లీదేశము నాక్రమించిన వెనుక పీఠ స్థితియందఁ జొంతమాన్సు సంభవించినది. పర దేశీయులగు పీఠ మొదట తాము పరిష్కారమున్నగు దేశములనుండి తీసికొని వచ్చిన నైస్యము మీదనే యాధారపడియుండుచు వచ్చినను ఈ దేశమునందు వారు జరుపుచువచ్చిన యుద్ధములలో జనము నవ్వపడి పోవుట చేతను కొందరు దేశపుమార్పుచే వ్యాధిభాధితులగుచు వచ్చుటచేతను వారి సంఖ్య నానాటికి తగ్గుచు వచ్చెను. అందువలన నీ దేశమునందు స్థిరముగా రాజ్యమును స్థాపించి యద్వానివ్యాపింప జేయుటకు కావలసిన ముఖ్యధారము నైస్యముగటచే యుచ్చటి ప్రజలను తమ నైస్యములో జేర్చుకొనుచు వచ్చిరి.

ఈ కారణముల వలన హిందూదేశమున రాజ్యము స్థాపించిన ప్రతి మహమ్మదీయ ప్రభుత్వవద్దను నేలకొలిది హిం దువులు యుద్ధభటులుగా నుండుచువచ్చిరి. మొగలైచక్రవర్తుల కాలమున మహమ్మదీయ నైస్యముకన్న రసపుత్రనైస్యమే హెచ్చుగా నుండుచువచ్చెను. ఈ రసపుత్రయోధులు మహమ్మదీయ సేనానులచే గాక హిందూ సేనానులచేతనె నడుప బడుచువచ్చిరి. ఈ విషయముయేలకలయొక్క శత్రురాజులను రణరంగమున నోడించుటయందు మాత్రమేగాక మహమ్మదీయ నైస్యములు తమరాజులవై తిరుగబడినప్పుడు వారికి గర్భప్రాణాశ్చక్రముకలగజేసి తమయేలికలరాష్ట్రమును కాపాడ చువచ్చిరి.

ఆంధ్రదేశము చిరకాలము హిందూరాజులకొందఁ నే యుండుచువచ్చుటచే నాంధ్రులు విదేశీయ ప్రభువులకొందఁ అంతగా పనిచేసినట్లు కనుపించదు. కాని, గోకొండవాయి వద్దకు నైసామువద్దకు ఆంధ్రులు నైసాములగానుండి సంగ్రామం యు ప్రఖ్యాతి గాంచిన విషయము నూతనముగాదు.

ఈస్టిండియాకంపెనీవారు చెన్న పురి ఫోర్టు నెంట్లజా ర్జికోటనుకట్టి నైసాములను చేర్చుట యారంభించినది మొదట ఆంధ్రులు నైసాములుగా నుండుచు నేవచ్చిరి. కైపు కలమును

విడిచి తిరిగిచేబూనినదాదిగా ఆంధ్రులు కంపెనీవారి పట్టాల ములలో జీరి వారిశత్రువులతో ఘోరయుద్ధములం జేసి బాలవ రజుకిమర క్షమును నవసరమైనపుడు తమప్రాణములనుగూడ యాదార్యముతో ధారపోయుచు తమసేనానులచే నమిత బలవరా క్షమనంతులని మెప్పునవచ్చుచువచ్చిరి. హైదరాబాద్ యను టిప్పు ను ల్లా ను ను ఈ స్టిండియా కంపెనీ వారివై శత్రుత్వముజూపి వారి నైసాములను పరాజితుల గావించి చెన్న పురి నాక్రమించుకలెనని జేసిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలముగావించి కంపెనీవారికి జయముచేకూర్చుటలో సహాయకారులుగా నుండినవారిలో నొక తెగవారు ఆంధ్రులు.

ఈస్టిండియాకంపెనీవారికి గురాజడోలాతో యుద్ధము పోసి వారికి బంగాళాదేశములోనున్న ఫోర్టునిలియుమ్ మున్నగు ప్రదేశములు పోవుటకు సిద్ధముగానున్నపుడు ప్లాసీ యుద్ధములో గురాజడోలా నైస్యముల నోడించి జనరల్ క్లైవుకు జయముచేకూర్చిన వారిలో నొక తెగవారాంధ్రులే. ఆంధ్రుల కును, సిక్కులు, గుర్ఖులు, మహారాష్ట్రీలు మున్నగు తెగల వారిని, రెండువిషయముల ముఖ్యభేదము కలదు. అందొకటి ఆంధ్రులకు రసవర్ణములెక్కువగా కావలయును. రెండవది పట్టాలములయందున్న నాలుబిడ్డలతోనుండుటయం దా సక్తి కల్గియుండుట. ఈ రెండువిషయములందు మాత్రము తప్ప తక్కువ బలశ్రేయ్యుల యందుగాని, విడుదల పట్టుదలయందుగాని, ఆత్మగౌరవమునందుగాని యెంతమాత్రీ మాంధ్యు లితర తెగలవారికి తీసిపోవువారుకారు. బహుశా నైజెప్పబడ్డ రెండు కారణములనుబట్టియే ఆంధ్రులను కొంతకాలమునుండి అనగా ఘూరు 18 లేక యిరువది వత్సరములనుండి బ్రిటీషువారతన హవారు నైస్యములోనికి దీసికొనట మూనిజేయుందురు. మానవునకు కావలసిన ముఖ్య స్వాతంత్ర్యములలో నొకటి తన దేశమునకై పోట్లాడు హక్కు కలిగియుండుట. అట్టి స్వాతంత్ర్య మెప్పుడు లేకపోయినో అప్పుడే మిగతాస్వాతంత్ర్యములు గూడ లోపించుచుండును. కావుననే యాంధ్రులట్టి లోపమును దొలగించు కొనవలయునను నుద్దేశముచే సభలమూలమునను, తీర్మానముల మూలమునను, వ్యాసముల మూలమునను తమ

కట్టి యుద్ధంకియందలి విషయము దీచేసి యున్నార. అట్టి అసంతృప్తి పూర్ణ బ్రదుకమునను తలంపుతోను ప్రస్తుత కాలమున యూరపుఖండమునను ఆశియా, ఆఫ్రికా ఖండ్ముల యందును జరుగుచు వహావంబుల యొత్తిడి వల్లను ప్రస్తుతయుద్ధము జరుగుచున్నంతకాలము ఆంధ్రులను సహితము నైస్యములోనికి దీసికొనునట్లుల దొంతనము వారు తీర్పులు చేసేయున్నార. అందులకు మన మెంతయు కృతజ్ఞత మాపుదు, ఇట్టి స్వాతంత్ర్యమును యుద్ధ మున్నంతకాలము మాత్రమేగాక యెల్ల కాలము నొసగవలయునని కోరవలసె యున్నది. ఈ తర్కమును పోగొట్టుకొనక ఆంధ్రులలో వయస్సునల్లను శరీరదౌర్బాగ్యమువల్లను పైర్వ సాహసములవల్లను అనుకూలమయిన స్థితియందున్న యువజనులు యుద్ధభటులుగా ప్రవేశించి రణరంగమున సాహసకృత్రియ లాసర్పి క్రఖ్యాతి గాంచవలయును. ఇట్లుగావించుటకు తగిన స్థితి యందు లేనివారు విద్యావిహీనులుగాను మందబుద్ధులుగాను ఉన్న తమ సోదరులకు ప్రోత్సాహము కలగజేసి వారిని నైస్యములో జేర్చునట్లై ను జేయవలయును.

ఒకానొక దేశభిమాని.

తాడంకి యువజనరంధ్రు ద్విత్వమువారి కోత్స వము:—“తాడంకి యువజన సంఘ ద్విత్వమువారి కోత్స వము 2-5-1915 తేదీ మధ్యాహ్నం 3 ఘంటలు లగాయతు 6 ఘంటలవరకు మహారా-రా-ప్రీ, రావుమహద్వర్ తాడంకి మొకటనరసయ్య పంతులుగారి ఆధిపత్యము క్రింద మిగుల జయ ప్రదముగా జరుపబడినది. అగ్రాసనాధిపతిగారి ప్రారంభోపన్యాసము జరిగిన పిమ్మట దైవ ప్రార్థన మానికొండ రాయప్ప గారును, జాతీయగీతములను కాటూరు వెంకటేశ్వరరావు గారును, రాజభక్తి కీర్తనను నూగూలు విద్యార్థులును సల్పిరి. సంఘపురిపార్టు వెంపటి వెంకటేశ్వరరావు గారిచేతను, నూగూలు రిపోర్టు గురుబాద భాస్కర రావుగారి చేతను చదువబడినవి. కాటూరు వెంకటేశ్వరరావుగారు ఆంధ్రభాషను గూర్చినిజా కృష్ణదేవరాయల జీవితమును గూర్చి వల్లభనేని వెంకయ్య గారును ఉపన్యసించిరి. వరుసలమును గురించి స్వరాం వెంకట కృష్ణయ్య, దోనవల్లి కోటయ్యగార్లు మృదుమధురముగా సంభాషించిరి. అంతట గ్రంథభాండాగారములు, వాని యుపయోగముల గురించి తాడంకి వెంకటకృష్ణరావుగారును నిన్ను జాతుర్ధధరణమునుగూర్చి యలమంచి మిబ్బయ్యగారును ఉపన్యసించిరి. పిమ్మట నూగూలు విద్యార్థుల హరిశ్చంద్రద్రామాను మిగుల రసవంతముగా బ్రదర్శించిరి. తెనాలి హిందూ హై స్కూలుల సలస్కృత పండితులగు శ్రీయ్యత ములుకుట్ల వెంకట కృష్ణ శాస్త్రిగారు మా నూగూలుమీద రచించిన కొన్ని ఘద్యములను మానికొండ రాయప్ప గారుచదివిరి. తదనంతరము అగ్రా సనాధిపతిగారు తమ అంత్యోపన్యాసమును గావించుచు తమ కుమారుని వివాహ సందర్భమున పాతకాలకు గ్రంథభాండా గారమునకు తమచేతివై సంత సహాయము చేసెదననియు, మా సంఘములో తాము పోవటముగా చేసెదమనియు నెలవిచ్చి సభ్యుల నానందాభి నోలలాడించిరి. నూగూలులో కడపరాయు జేయుటకు నూగూలు మాన్వర్గందరు కలసి రు. 25-0-0 విరాళ మొసంగెదమని వాగ్దానమిచ్చిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారికి పద్య రూపమున వందశతంబులతోను, సభ్యుల కరతాళ ధ్వనుల తోను సభ ముగింపబడియె” అని వెంపటి వెంకటేశ్వరరావు నెక్రిటరీ గారు వ్రాయుచున్నారు.

కావలెను

నమ్మక మైనట్టియు క్రొత్తమార్పులతో కూడినట్టియు వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును, బల్లా ఏజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు ఇయ్యబడును. వైగా అలవెములుకూడ ఇయ్యబడును. పనిచేయు సమరతసత్పూర్వనము కలిగినట్లు సర్టిఫికేటు లుండ వలెను. కొద్దిమందిమాత్రమే కావలెను. ఇప్పుడున్న వారు వెంటనే ఈదిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,

81-ఏ. తేరుపేర్, తిరువల్లి క్లె-జి, చెన్న పట్టణము.

అతి మొదటగా నాతడు నరముల బహిష్కరణలనైత్య
కాలముందున్నాడు. భార్యను చంపిన నేరమున 'కాతని నైతిక
గ్యానుస్థానమున విచారణ. జరిపెదననియు నపుడు నున్నది
గ్యానువ దియకు మొయిట్లే హెన్రీ రాబర్టుగా రాతనిపక్షమున
వాదించుననియును బొంబాయి క్రానికల్సులృత్తిక వాయువున్నది.

అమృతాంజనము

నొప్పులకు పరమామృతము.

లోక ప్రఖ్యాతి పొందిన మందు.
ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0.8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పులు, వాడుపు నొప్పులు, పార్శ్వపు నొప్పులు, కీళ్ల పొట్టు, కడువాలము, వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు వీని కన్నిటికి అమృతము వంటిది. సువాసనగలిగియుండును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోకలి నొప్పులు వణుతము పోగలవు. దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు. పంచభౌషణికి చూచికోసిన మౌనము గలగడు. అమృతాంజనమునకు సాటివేరు లేదు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ప్రేరింగ్స్ట్రీట్, బొంబాయి లేక, గి, తంబు సెట్టి వీధి, మదరాసు.

వనోపధి సార్యపరిల్లా

ఇది దేహమునకు బుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్లపొట్టు, పాలవాయువుపొట్టు, రసవట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడికేతువులకు ప్రస్థించగలిగించును. నెత్తురును కుడిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.

ఒక సీసా మందును వాడిన తోడనే శరీరములో సుకవిధమైన మార్పు గమనించును. రెండవ సీసాను వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1.4-0.

కుటుంబముందు:—ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుజేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతమువల్లి (త్రాగుటకు ముందు) నాగపట్టిలము వైపువలన మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనసవాడి, నం. ౨. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

క్రాంతిని అనుసరించి చేయుచున్నది. కామినియా ఆయిల్.

ఏ స్త్రీలకు తమ వెంట్రుకలు సుందరముగా ఉండుకోవలెనని, రాలిపోవుట మానవలెనని, బాబులలో దొరకెడు మానెలను వాడకూడదు. ఎందుకనెన వెంట్రుకలు యేకారణము కల్గి రాలిపోవుచున్నవో అది తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాడు. ఈపంకతి స్త్రీలు ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియా నెల మూలకలనుండి నూతన సంకోధనప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూతన వెంట్రుకలను రాబ్బు పురుగులను నశింపజేయును. దానివలన వెంట్రుకలు చాలక తిరిగి వెరుగుచుండును. ఈనూతన వెంట్రుకలను పట్టువలె నన్నగ చేసి మెదటను చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూతన విద్యార్థులకు ఒక వరదూకమైయున్నది. ధూర్జితే తెలియని యెటుకంటి పల్లెటూర్లలోని కామినియా తైలము తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కడనుటలేదు. ఇది వెంట్రుకలకు నిగనిగలాడునట్టి సహజమయిన కల: మెలుగు కలిగించి కన్నునకు చూపవలెనని మెదటికి క్రొత్తసాంపుగాన్ని మిక్కిలి యిండ్లను నూనాను మిక్కిలిగా గలిగియుండును. ఇది అన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటకంటె మెలుగునందు ఒక బంగారపతకమును, అలహాబాదు వస్తుప్రదర్శనమున ఒక యోగ్యతా పతకము నొసంగియున్నాడు. మతియే మేముకోరికయే చేకొలిది యోగ్యతా సాక్ష్యములు మాకు కచ్చయన్నవి. కామినియా తైలముయొక్క గుణమును పరీక్షించుటకు అరబాస్తాంపు

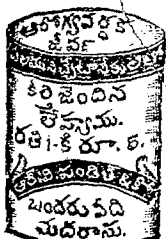
కంపెనీయెడల ఒకసారికి ఉపయోగించదగినంతమాత్రముగల ఒకబుడ్డి తైలము ఇవానుగా పంపబడును.

వెల సీసా 1-కి రూ. 1.0-0 మూడు సీసాలకు రూ. 2.10-0 శి. పి. ఖర్చులు చేరు.

ఆంగ్లో ఇండియా డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ.

మల్లానుమందు (ప్రతి బిల్లరకు కాణములలో దొరకును) డ్రగ్స్ట్రీట్ అండ్ కెమిస్ట్రీస్, నెం. 158 బామా మసీదు, బొంబాయి.

ఆరోగ్యవర్ధకజీవన్.

ఈ రోగ్యమును, తప్పక 22 కోజులు భుజించినవానికి, పక్షులకు కలిగినట్టి కండను, గుడ్డములు నడిచెడు నడకను, సింహమునకు కలిగియుండు బలమును కలుగజేయును. చెడురక్తమును కుద్ది పఱచి మంచిరక్తమును అధికరించును. 40 రూపాయలయెత్తు రు 5-0-0.

ఆర్. వి. పండిట్ అండ్ కంపెనీ గి, బందరువీధి, మద్రాసు.

హానిలేదు. నిశ్చయము. గణము కలిగియుండు.

అన్ని విధములగు కుష్టవ్యాధులు, మూలకంకలు, మేహ రణములు, పుండ్లును గుండె యన్నియును 4 వారములలోనే కుదిరిపోవును. వారముకోజులకు సరిపడుమందు వెల రు 5-0-0 రెండుకోజులకు సరిపడుమందు ఉచితముగా పరిశీలించి తమ పంపబడును. కలయువా రెటుల వ్రాయవలెను.

డాక్టరు ప్రమాకాంత హజరీ, బ్లడు స్పెషలిస్టు, 164/1 మాణిక్టోలాస్ట్రీట్, (బీడన్ స్క్వేరు) కలకత్తా.

Dr. Umakanta Hazari Blood Specialist
164-1 Manicktola Street, (Beaton Square) CALCUTTA

సర్వజీవన్.

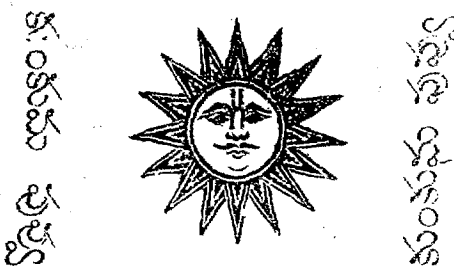
ధాతువుప్రేమందు లన్నిటికి తల్లి. ఇది సంజీవికంటి ఒక వనమాలిక. ఇది మే మన ప్రాణి కల అతిరహస్యపు ఔషధము. దీనివలన మన కనగిన గలయనన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పువ్వు కొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానివలన మన కనగిన మూత్ర వ్యర్థములకు సంభవించెడి అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పటుత్వమును, దేహమునకు బలమును కాలి నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములకు మొదలంటి నాశము చేయుటలో సంజీవికంటిది. "సర్వజీవన్" ఇది స్త్రీలు పురుషులు బాలరు వృద్ధులు అందరను సుపయోగించవచ్చును. ఇది పువ్వుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియు కలుగును. వెల సీసా 1-కి 2.0-0 పోటీ ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసరు జి. యస్. నాయుడు,

(1-5-15) కలియుగ భీమ.

బంగ్లోలు, గుంటూరు జిల్లా.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమా క్కను గమనింపుడు. కరస్పాండ్లెట్లు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నారాయణ అండు కంపెనీ,
21, మామూంపేడి, బొంబాయి.

శుక్లనష్ణము

గుణమీయనిదో -

సొమ్ము తిరుగ నీయబడును.

100 మూత్రలు గల సీసా రు. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

సమ్మకమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగా పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో.,

(1-12-14) వీలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

వర్తకులకు కల్పతరువు.

వాణిజ్య సూచికలు.

వాణిజ్యసూచికలు, అన్ని దేశములలోను, అన్ని భాషలలోను యున్నవిగాని ఆంధ్రదేశమునకు నూతనము. ఇది వాణిజ్యభవనమునకు సోపానములు. ఇది లేనిదే వాణిజ్యము అభివృద్ధి కానేరదు. ఇది లేనిదే మన నాగరికదేశమున చెప్పటకు వీలులేదు. వీనిచే ప్రతివర్తకుడు, ప్రతివస్తు నిర్మాత ఒకరి కొకరికిని, పట్టణములందును పల్లెలందును వస్తువులకు కొని జనసామాన్యమునకును సంబంధము కలుగును. ఇవి దేశముందన్ని వాణిజ్యకార్యాలయములలో నుండును గాన ప్రకటన ద్వారయొక్కయు, వ్యవహారముల నిండు సమోదుచేయుచు కొనిన వర్తకులయొక్కయు వ్యాపారము లోకముందకి తెలియగలదు. మీరు చేయు వ్యవహారము జగమంతయు ప్రాకి అభివృద్ధి కావలయునన్న మీపేరు నిండు సమోదుచేయుచు కొనక తప్పదు. మీరవ్యవహారమును చేయుట లేనా? చేయుచున్నచో మీరవ్యవహారము జగమంతయు వ్యాపించి అభివృద్ధి కావలయునా? అట్లయినచో యీసూచికయే ఆరోగ్యకు ముఖ్యసాధనము. గాన మీరవ్యవహారమును వానియందు సమోదుచేయుచుకొనుడు. మేము రెండుసూచికలు ప్రచురించబోవుచున్నాము.

i. ఇంగ్లీషున ఆంధ్రదేశమునకుగల వర్తకులు, వస్తు నిర్మాతలు, విజంట్లు వగయిరానూడిక ఇది అన్ని దేశములవర్తక కార్యాలయములకు బంపబడును.

ii. నిఖిలదేశ అనగా ఆంధ్రదేశ, సర్వోదయ, యింగ్లండు, అమెరికా, జపాను, ప్రాన్సు మొదలుగాగల పరిశ్రామికదేశములయందు దేశస్తువు యేకర్యాగారములయందు నిర్మించబడుచున్నవో వాటిసూచిక. మన ఆంధ్రదేశముందు ప్రతివాడికి తెలియుటకై తెలుగున ప్రకటించబడును.

ప్రకటన చార్జీలు—సైజు 1/4 క్రాను.
పూర్తి పేజి రూ 12. 1/2 పేజి రూ 7. 1/4 పేజి రూ 4. 1/8 పేజి రూ 2 మాత్రమే. వ్యవహారము చిరుసామాల సమోదుచేయుటకు 12 అణాలు మాత్రమే. ఈచార్జీలు రెండింటికీ ప్రత్యేకము. 2వ నెంబరు సూచిక అనగా తెలుగు పుస్తకము నుమారు తెలుపజేయించును. వెల అందరికిని సులభముగనుండుటకై రూ 5 మాత్రమే. మేము ఎందరికి కాలయినో అన్ని ప్రతులుమాత్రమే తెలుదలచుకొన్నాము గాన పుస్తకములు గావలసినవారు వారిఆర్డరు రిజిస్టరుచేయుచుకొనిన మంచిది. లేనిచో స్పష్టముగా దొరకవు. ముందు ఖరీదు బంపువారికి పుస్తకముఖరీదు రూ 3 మాత్రమే. ఆర్డరు ప్రకటనకు వగయిరాలు గ్రహించుట కొద్దికోజులలో చాలించదవచ్చును. యీవిషయమై శత్రు మీరు మరచిపోవచ్చును గాన యీరోజుననే వ్రాసి ముఖకలగలదు. త్వరపడుడు. విరుసామా:— ఆంధ్ర నిట్టింగ్ కంపెనీ, గుంటూరు.